

ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูสุรินทร์ที่มีส่วน ปลูกฝังค่านิยม

ความนำ

นักศึกษาครูกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรใช้ชีวิตในวิทยาลัยครูเป็นเวลา 4 ปี ส่วนหนึ่งจะพักอาศัยอยู่ในหอพักวิทยาลัยครู แต่ส่วนมากที่เหลือจะเช่าบ้านอยู่นอกวิทยาลัยครู หรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านมาเช่ากลับเย็น ดังนั้นเขาจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวิทยาลัยครู ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการอยู่ในวิทยาลัยครูระหว่างศึกษาอยู่นี้ มีส่วนสำคัญในการตอกย้ำ ปรับเปลี่ยนค่านิยมดั้งเดิมของนักศึกษามากพอสมควร กล่าวคือนักศึกษามีความสำรวมมากขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น ความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามดีขึ้น มีความเข้าใจมนุษยมากขึ้น รู้จักการให้อภัยและเสียสละ ฯลฯ แต่ก็มีเปลี่ยนแปลงบางประการที่นักศึกษาไม่พึงประสงค์ เช่น มีความขยันในการเรียนลดลง กลายเป็นคนไม่ตรงต่อเวลาขาดความไว้วางใจเพื่อนในชั้นเรียน ให้ความสำคัญต่อการเข้าชั้นเรียนน้อยลง เป็นต้น ดังปรากฏรายละเอียดในคำสัมภาษณ์ดังนี้

"เดิมหนูเป็นคนร่าเริง ตอนเด็ก ๆ ชู้คุยมาก พอมายอยู่ วก. รู้สึกจะเป็นคนเรียบร้อยมากพูดมีกาลเทศะ สาเหตุเพราะกลุ่มเพื่อนไม่ค่อยให้ความสำคัญสนทนากัน ต่างคนต่างอยู่ เป็นมาตั้งแต่ปีที่ 1 แล้ว กลุ่มเพื่อนชอบเอาเรื่องของเพื่อนด้วยกัน ไปพูดต่อให้เสียหาย" (11 ธ.ค. 34)

"เดิมผมเป็นคนตรงต่อเวลา พอมายอยู่ที่นี้กลายเป็นคนไม่ค่อยรักษาเวลา เพราะว่ามีเพื่อน ๆ และบรรรยากาศพาไป มีครั้งหนึ่งนัดประชุมหอพัก 1 หุ่่ม กลายเป็นว่าผมเป็นคนแรกที่เดินเข้าห้องประชุมและกว่าจะประชุมกันได้ก็รอกันทั้งอาจารย์ รุ่นพี่ และรุ่นน้อง" (20 พ.ย. 34)

"เมื่อมาอยู่ วค. ความรู้สึกที่ว่าแม่ลำเอียง รักลูกไม่เท่ากันก็หายไป เพราะว่าที่บ้านมีหนูคนเดียวที่ถูกเข้มงวดเรื่องกิริยามารยาทตามแบบฉบับผู้หญิงเขมร ขณะที่น้องสาวคนสุดท้ายไม่ต้องถูกเข้มงวด และวค. ช่วยคลายความรู้สึกดั้งเดิมเพราะหนูคิดว่าที่เป็นอยู่นี้เหมาะสมกับอาชีพครูที่สุด" (11 ธ.ค.34)

"การคบเพื่อน รู้สึกว่าเพื่อนแต่ละคนนิสัยต่างกันมาก ทำให้ผมมีประสบการณ์การคบเพื่อนกว้างขึ้น และผมก็เชื่อมั่นตนเองมากขึ้น กล้าออกไปพูดหน้าชั้นทั้ง ๆ ที่เดิมไม่กล้า รู้สึกเสียเพื่อนหลาย ๆ คน ปรับตัวมากขึ้น" (22 พ.ย.34)

"เดิมเป็นคนไม่กล้าขาดเรียน เพราะกลัวเรียนไม่ทันเพื่อน ครั้นมาอยู่ วค. รู้สึกว่าเรียนสบาย ขาดเรียนก็ยังตามเพื่อนทัน" (19 พ.ย.34)

"เดิมหนูไม่กล้าพูดกับผู้ชาย ไม่เคยคบเพื่อนชายเลย กระทั่งมาอยู่ วค. ใช้เวลาปรับตัว 4 ปี และในปีที่ 4 นี้เองที่คำพูดของอาจารย์หลาย ๆ ท่านสนับสนุนให้คบกันศึกษาอุปนิสัยกัน หนูจึงลองดูและก็เริ่มมีเพื่อนชายตั้งนั้นมา แต่หนูก็ปิดไม่ให้ทางบ้านรู้ กลัวพ่อและแม่จะเสียใจ" (2 ธ.ค.34)

"วค. สุรินทร์เปลี่ยนทั้งความประพฤติและความคิด ทำให้ผมคิดที่จะตั้งใจทำให้ได้ดังเป้าหมายที่วางไว้ ด้านการประพฤตินั้นทำให้ผมรู้ว่าการอยู่ร่วมกับคนมาก ต้องทำตัวอย่างไร ทำให้เรามีประสบการณ์มากขึ้น มองเห็นอะไรต่าง ๆ มากขึ้นกว่าตอนเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา" (27 ต.ค.34)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยสำคัญหลายประการที่มีส่วนปลุกฝังค่านิยมใหม่ ตอกย้ำค่านิยมเดิม และ/หรือปรับเปลี่ยนลำดับความสำคัญของค่านิยมเดิมของนักศึกษาครูกลุ่มที่ศึกษา อันได้แก่ อาคารสถานที่และบรรยากาศในวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนงานกิจการนักศึกษา ทอพักวิทยาลัยครู สภาพการเรียนรู้การสอนในชั้นเรียน และกลุ่มเพื่อนในวิทยาลัยครู ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อาคารสถานที่และบรรยากาศในวิทยาลัยครู

วิทยาลัยครูสุรินทร์ตั้งอยู่บนพื้นที่ประมาณ 497 ไร่ ไกลจากตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ประมาณ 3 กิโลเมตร มีรถเมล์สาย 1 ผ่านและเข้าไปจอดที่อู่ซึ่งอยู่ภายในวิทยาลัย จากประตูหน้าวิทยาลัยซึ่งมี 2 ประตู เป็นถนนคู่ขนานกันยาวลึกเข้าไป 800 เมตร มีกลุ่ม

อาคารประจำคณะวิชา 4 คณะวิชา คือคณะวิชาครุศาสตร์ คณะวิชาวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิชาวิทยาการจัดการ ที่ตั้งของ
แต่ละอาคารมีต้นไม้ให้ความร่มรื่น เงียบสงบ ส่งเสริมค่านิยมเก็บตัวไม่เปิดใจ นักศึกษา
ส่วนใหญ่นิยมนั่งเล่นตามม้านั่งหินอ่อนใต้ร่มไม้หน้าอาคารเรียนเพราะนักศึกษามีเวลาว่าง
มากเฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย นักศึกษาใช้เวลาว่างเหล่านั้นนั่งคุย สันทนาการ
เขียนรายงาน ทำงานกลุ่ม หรือเป็นที่นัดพบ บรรยากาศในการแข่งขันน้อยลงกว่าช่วงที่
เรียนระดับมัธยมศึกษาและยังมีส่วนในการปรับเปลี่ยนลำดับค่านิยม ส่วนค่านิยมการใฝ่รู้
นักศึกษาเคยใช้มามากเมื่อตอนเรียนระดับมัธยมศึกษา ครั้นมาพบอาคารสถานที่และบรรยากาศ
ในวิทยาลัยครูทำให้ค่านิยมการใฝ่รู้มีความสำคัญลดลง นอกจากนี้อาคารเรียนบางอาคาร
ไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับการใช้ค่านิยมการใฝ่รู้ กล่าวคืออาคารเรียนคณะวิชาครุศาสตร์
ซึ่งมีผังอาคารทึบ ทรงเตี้ย มีต มีห้องเรียนเพียง 4 ห้องเท่านั้น นอกนั้นเป็นห้องพัก
อาจารย์ห้องประชุมและห้องสำนักงานคณะวิชา และเป็นที่น่าสังเกตว่าอาจารย์ไม่ค่อยมานั่ง
ในห้องพักประจำภาควิชาเพราะอาจารย์มีภารกิจต้องทำงานธุรการที่ตึกสำนักงานอธิการ
ดังนั้น โอกาสที่นักศึกษาจะพบอาจารย์และพบเพื่อนจึงมีน้อย นักศึกษาจึงไม่นิยมไปรวมกลุ่ม
หรือทำงานที่อาคารคณะวิชาครุศาสตร์ แต่มักจะไปใช้อาคารเรียนอื่นแทน เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าสภาพอาคารและบรรยากาศในวิทยาลัยครูบางส่วนไม่เอื้อต่อ
การใช้ค่านิยมบางประการ เช่น ค่านิยมการใฝ่ความรู้ ค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ แต่ก็
เกื้อหนุนกับการใช้ค่านิยมเก็บตัวไม่เปิดใจ การพึ่งตนเอง ความอายและถ่อมตน เป็นต้น
เพราะนักศึกษาบางคนชอบที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเงียบ ๆ ดังปรากฏคำสัมภาษณ์ดังนี้

"หนูชอบความเงียบสงบ กว้างขวาง ร่มรื่น ไม่มีคนพลุกพล่าน เป็นสถานที่น่า
เรียน" (11 ธ.ค.34)

"บรรยากาศในชั้นเรียนและในห้องพักทำให้หนูต้องลดด้านความขยัน เพราะมี
เวลาว่างมากไม่มีการแข่งขันกัน ก็เลยลดความขยันและความกระตือรือร้นลง เพราะถ้าทำ
อะไรตามที่เคยทำเมื่อก่อนเข้าที่นี้ก็จะดูแปลกจากเพื่อนไป เพื่อนจะหาว่าเป็นตัวอะไรไป"
(14 ธ.ค.34)

"หนูว่าตึกเรียนและบริเวณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะ
อาจารย์ภาคภาษาไทยทุกคนใจดี บรรยากาศบริเวณนั้นร่มรื่น มีต้นไม้ใหญ่ ใต้ต้นไม้ก็มีม้านั่ง
จึงรู้สึกผูกพันมาก" (17 ธ.ค.34)

"ส่วนคณะครุศาสตร์ก็เจียบเหงา ห้องเรียนน้อย มีแต่ห้องพักอาจารย์ แต่ไม่ค่อยมีอาจารย์" (11 ธ.ค.34)

"พื้นที่กว้าง บรรยากาศดี สามารถพัฒนาได้อีกมากในอนาคต แต่ความที่ต้นไม้เยอะจึงมองไม่เห็นที่ตรงไหนเป็นคณะอะไร อีกอย่างคือกำแพงรั้วรอบ วด.สูงและทึบ คนภายนอกนั่งรถผ่านก็จะไม่รู้ว่ามีอะไรบ้าง ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกไม่ค่อยดีสังเกตจากการที่อาจารย์แนะนำโรงเรียนมัธยมฯ ไม่เชียร์ให้มาเรียน" (17 พ.ย.34)

"บรรยากาศในวิทยาลัยครูสงบ ร่มรื่นดี เหมาะแก่การอ่านหนังสือ ปรึกษางานกันได้ร่มไม้อากาศดี ไรฝุ่น อาคารเรียนก็ห่างไกลจากทางหลวง ปราศจากเสียงอึกทัก ทำให้มีสมาธิในการเรียนหนังสือ" (18 พ.ย.34)

จะเห็นว่านักศึกษาที่มีความเสียตายนโยบายบางประการของตนที่มีมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งถูกปรับเปลี่ยนและลดความสำคัญลง นักศึกษาต้องการให้วิทยาลัยตอกย้ำและส่งเสริมค่านิยมบางประการเช่น เรื่องความสะอาด ด้านสุขภาพอนามัย ฯลฯ ซึ่งพบได้จากการที่นักศึกษาวิจารณ์หรือให้คุณค่าแก่อาคารสถานที่ต่าง ๆ ในวิทยาลัย นอกจากนี้นักศึกษายังต้องการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์และผู้อื่นต่าง ๆ ไม่ต้องการความวังเวง เจียบเหงา เพราะความห่างไกลกันเกินไปของอาคารเรียนบางอาคาร และเพราะการถูกละเลยในการบำรุงรักษาอุปกรณ์ อาคารต่าง ๆ ซึ่งจะมีส่วนบั่นทอนค่านิยมการใฝ่รู้ ค่านิยมความสามารถ ค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ดังปรากฏคำสัมภาษณ์ดังนี้

"อาคารเรียนอยู่ห่างกันมาก เวลาฝนตกเดินเรียนก็เปียก รถเมล์ก็จอดอยู่ไกลจากอาคารมาก" (11 ธ.ค.34) "อาคารเรียนเกษตรและอุตสาหกรรมศิลป์อยู่ไกลห่างจากกลุ่มอาคารอื่นมาก และมีแต่เครื่องจักรกล ไม่ค่อยมีนักศึกษา ดูแล้ววังเวง" (14 ธ.ค.34)

"น่าจะมีการเอาใจใส่ห้องน้ำห้องส้วม เพราะสกปรกมากไม่อยากเข้าเลย แม้แต่คนในวิทยาลัยไม่อยากเข้าแล้วคนภายนอกที่มาวิทยาลัยครูเขาจะรู้สึกอย่างไร" (15 พ.ย.34) และวิจารณ์สภาพอาคารและทำเล ว่า "โรงอาหารเล็กและแคบ ที่นั่งรับประทานอาหารไม่พอ การขายอาหารราคาแพง แต่คุณภาพอาหารต่ำ ไม่ถูกสุขลักษณะอนามัย เทียบไม่ได้กับโรงอาหารของมหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยขอนแก่น หรือวิทยาลัยครูสวนสุนันทา" (18 พ.ย.34) "อาคารใน วด.สุรินทร์บางอาคารยังใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่พบว่าปล่อยทิ้งให้สกปรก แม้จะใช้เก็บอุปกรณ์ก็ไม่ได้ดูแลรักษา" (18 พ.ย.34) "ทำเลที่

ตั้งของวิทยาลัยครูสุรินทร์ คุ้มค่าเหมาะสมและดีมากไม่ไกลจากตัวเมือง และไม่มีเสียงรบกวนที่ถนนใหญ่รบกวน สงบร่มรื่นดี" (2 ม.ค.35)

ในการทำงานเดียวกัน อาจารย์ก็มีทัศนคติที่แตกต่างและคล้องจองกับนักศึกษา โดยวิจารณ์ว่า "อาคารครุศาสตร์มืดทึบ ไม่อยากสอนเลย"

อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าบรรยากาศและอาคารนั้นทอนคุณลักษณะต่อไปนี้

1. การไม่ความรู้ "นักศึกษาเสียเวลาในการเดินเปลี่ยนชั่วโมงมาก น่าจะแก้ปัญหา" (12 ธ.ค.34) "เสียงตามสายกักรบกวนการเรียนการสอนมาก" (19 พ.ย.34)

2. ความซื่อสัตย์ "ระบบการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ของวิทยาลัยหละหลวมจริง ๆ" (6 ม.ค.35)

3. ความสุขภาพ "นักศึกษาที่นี่ พวดเสียงดัง ไม่สุขภาพ ชอบตะโกน คงเป็นเพราะอาคารอยู่ห่างกัน"

4. ความรับผิดชอบ "กลางคืนไม่ค่อยมีอาจารย์มาอนเวรยาม เพราะห้องนอนสกปรกมาก ไม่มีการดูแลเลย นอกจากนี้ยังปิดไฟมืดทึบ เดินคนเดียวรู้สึกกลัวมาก" (12 พ.ย.34) "อาคารและบริเวณไม่เป็นระเบียบ อาคารแต่ละหลังโอดเดี่ยว แคบยาวสามโมงคนก็หายหมด"

จะเห็นว่าปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และบรรยากาศในวิทยาลัยครูมีส่วนบั่นทอนค่านิยมความสุภาพอ่อนน้อม ความรับผิดชอบ การไม่ความรู้ ความซื่อสัตย์ ความคิดสร้างสรรค์ การมีวินัย ความซื่อสัตย์ และการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน แต่มีส่วนเสริมและตอกย้ำค่านิยมการเก็บตัวไม่เปิดใจ การพึ่งตนเอง มากกว่าค่านิยมอื่น ๆ

อาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครูสุรินทร์ตามบัญชีรายชื่อปัจจุบันมี เพียง 132 คน ต้องสังกัดตามภาควิชา 32 ภาควิชา และมีภารกิจในตำแหน่งบริหารและปฏิบัติการประจำคณะ ศูนย์ และสำนัก จำนวน 32 ฝ่าย เป็นเหตุให้อาจารย์มีเวลาน้อยมากในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่จะพบกับนักศึกษาเฉพาะช่วงที่สอนในชั้นเรียน เวลาที่เหลือจากชั่วโมงสอนก็ต้องไปรับผิดชอบทำงานด้านธุรการบ้าง เป็นวิทยากรแก่ท้องถิ่นบ้าง ทำวิจัยบ้าง และ/หรือไปราชการต่างจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ในวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่ง

อิสระจากเวลาราชการปกตินั้น กลับเป็นวันเวลาที่อาจารย์ต้องทำงานหนักกว่าเดิมเพราะ มีภารกิจในการสอนนักศึกษาภาค กศ.บป. (โครงการให้การศึกษาและอบรมบุคลากร ประจำการ) ทั้งในวิทยาลัยครูสุรินทร์ และศูนย์นอกวิทยาลัยครู ณ จังหวัดศรีสะเกษ จึงมี อาจารย์บางส่วนต้องนั่งรถไปสอนที่ศรีสะเกษทั้งวัน ในช่วงเสาร์-อาทิตย์จึงเสมือนเป็นการ ปิดโอกาสปะทะสังสรรค์กับนักศึกษา

จากสภาพดังกล่าว ทำให้นักศึกษาบางคนปรับตัวด้วยการให้ความสำคัญกับค่านิยม ฟังตนเองเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่ต้องเข้าหาอาจารย์ หรือบางคนก็ใช้วิธีการ อาสาขอทำงาน เช่น ช่วยเรียงสิ่งพิมพ์ อัดสำเนาให้อาจารย์ เพื่อใกล้ชิดและปรึกษาปัญหา ทางวิชาการกับอาจารย์ที่สอน อันจะโยนไปสู่การตอกย้ำค่านิยมเชื่อฟังและยอมรับ เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่าวิทยาลัยครูสุรินทร์ให้ความสำคัญกับบางเรื่องน้อย เช่น การปฏิสัมพันธ์ ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา การปลูกฝังเรื่องของความตรงเวลา ความยุติธรรมในการ วัตถุประสงค์ การสอนชีวิตแก่นักศึกษา ดังปรากฏจากคำสัมภาษณ์นักศึกษาดังนี้

1. อาจารย์ผู้สอนช่วยตอกย้ำค่านิยมการเชื่อฟังและการยอมรับ ความกตัญญู เช่น "ชอบอาจารย์ ส. ใน วม. สุรินทร์มากเพราะท่านให้ความเป็นกันเอง มีปัญหา อะไรก็เรียกไปถาม ให้คำปรึกษาดี บางทีก็ให้ไปช่วยเฝ้าบ้านท่าน" (15 พ.ย.34)

"ชอบอาจารย์ จ. อาจารย์ ส. เพราะทั้งสองท่านพูดดี ฟังแล้วรู้สึกอบอุ่น โดยเฉพาะอาจารย์ จ. มีความเป็นกลางมาก หนูรู้ว่าภายใน วม. นี้ อาจารย์มีความขัดแย้งกัน แต่อาจารย์ จ. ก็แนะนำนักศึกษา และท่านก็วางตัวดี" (27 พ.ย.34)

2. อาจารย์ผู้สอนช่วยบั่นทอนค่านิยมความไม่ไว้วางใจ ความอายและถ่อมตน การเก็บตัวไม่เปิดใจ เช่น

"อาจารย์ผู้ชายบางท่านเตือนว่า อย่าก้มหน้าก้มตาเรียนอย่างเดียว ช่วงนี้เป็น โอกาสดีแล้ว มิฉะนั้นเมื่อเงยหน้าขึ้นเมื่อใดแล้วโอกาสที่จะพบคนถูกใจก็หายหมด แต่ครูไม่ได้สนับสนุนให้คบกันจนมีภรรยา แต่ควรจะมีมองไว้เพื่อศึกษานิสัยกัน คำพูดเหล่านี้แหละ ทำให้หนูลองคบเพื่อนชาย" (27 พ.ย.34)

3. อาจารย์ผู้สอนเป็นตัวแบบตอกย้ำค่านิยมความรับผิดชอบ การช่วยเหลือกัน เช่น

"อาจารย์ใน วม. ส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่เรื่องการเรียนการสอนมาก สังเกตจากการที่อาจารย์ขยันเช็คชื่อและสอนซ่อมเสริมถ้าสอนไม่ทัน อาจารย์ บางท่านก็ใจกว้าง เช่น วันที่ผมมารายงานตัวเข้าศึกษา ผมมีเงินเพียง 800 บาท แต่

ค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นเงิน 1,000 บาท ท่านให้ความช่วยเหลือโดยให้ยืมเงินจ่ายไปก่อน" (18 พ.ย.34)

4. อาจารย์ผู้สอนเป็นตัวแทนตอกย้ำค่านิยม ความยุติธรรม ตรงไปตรงมา เช่น "หนูชอบอาจารย์ ก. ชอบไปหมดไม่ว่าจะเป็นการสอน บุคลิก ความยุติธรรมที่อาจารย์มี หนูประทับใจท่านมาก ท่านไม่เหมือนอาจารย์คนอื่น ๆ ที่สอนไม่ค่อยใส่ใจแก่นักศึกษา สอนบ้างไม่สอนบ้าง แต่อาจารย์ ก. นั้นสอนดี มีหลักเกณฑ์น่าเชื่อถือในการตัดเกรด" (22 พ.ย.34)

"ผมชอบอาจารย์ ค. ท่านสอนวิชาปรัชญา บุคลิกลักษณะเป็นคนใจดี เช่นเดียวกับพี่ชายผม ท่านสอนหลายอย่าง เช่น ท่านเคยเล่าว่าตอนที่ท่านเรียนอยู่ต่างประเทศ เคยแอบดูผู้หญิงและถูกเขาไล่ขว้างแทบเอาตัวไม่รอด และนั่นแหละคือผลกรรมที่ทำไว้ ย่อมสนองตอบเช่นนั้น ตัวอย่างนี้เป็นสิ่งไม่ดี นักศึกษาอย่าไปทำนะ" (27 ต.ค.34)

อย่างไรก็ตามพบว่าอาจารย์ผู้สอนที่นักศึกษาเอ่ยถึงนั้น พฤติกรรมการสอน และเหตุผลในการสอนเป็นดังนี้

อาจารย์ พ. วิจารณ์นักศึกษาว่า "นักศึกษาครูล้ำสมัย ไม่ค่อยทันเหตุการณ์" (14 พ.ย.34) "การสอนของผมยึดถืองานเป็นสำคัญ หากนักศึกษาคนใดไม่ส่งงาน ผมจะให้เกรด จ โดยไม่ฟังคำแก้ตัวใด ๆ ทั้งนั้น" (15 ธ.ค.34) "เดี๋ยวนี้หาตุยากนักที่จะมีอาจารย์มานั่งตรวจงานนักศึกษาทุกวัน" (11 ม.ค.34) "อาจารย์หลายท่านขยันที่จะทำงานบ้านเอง ไม่จ้างผู้ช่วย และอีกอย่างคือบางท่านต้องการประหยัดและให้เวลาแก่ ครอบครัว ซึ่งนักศึกษาควรจะยึดเป็นตัวอย่าง เช่น

อาจารย์ ส. เป็นคนขยันมาก เข้าสอนทุกชั่วโมง ขยันตรวจงานนักศึกษานอกเวลา เห็นภาพอาจารย์ที่บ้านพัก(อยู่ในบริเวณวิทยาลัย) ซึ่งเป็นคนขยันมาก ปลูกพืชผักสวนครัว ดูแลรักษาส้มมาเสมอ อาจารย์ ก. เป็นคนชอบความยุติธรรม เก็บคะแนนอย่างละเอียดในการวัดผล ตั้งใจสอน บรรยายดีเข้าใจง่าย ได้รับรางวัลเป็นผู้สอนดีเด่นสาขาครุศาสตร์ในปีนั้น ท่านให้ทัศนะว่า "ดิฉันใช้วิธีบังคับเด็กห้องนี้ให้อ่านหนังสือ โดยเปิดห้องพักให้มาพักแรมผลัดกันดี ตั้งเกณฑ์จับเวลาให้ ผลก็คือนักศึกษาในกลุ่มนี้สอบบรรจุได้ที่ 1 ของประเทศ" (27 พ.ค.35) ฝ่ายอาจารย์ ค. ก็บอกว่า "เราน่าจะสอนชีวิตนักศึกษามากกว่าสอนตำรา ผมรู้สึกที่อาจารย์เราละเลยเรื่องนี้มาก" (12 ธ.ค.34)

แต่ก็พบว่าอาจารย์หลายท่านได้ปลูกฝังค่านิยมที่ตนคิดว่านักศึกษาควรจะมี แต่บางครั้งก็มีอุปสรรค เช่น อาจารย์ พ.สอนวิชาคณิตศาสตร์ นักศึกษากลัวกันมาก ทั้งห้องจะปรากฏเพียงคนเดียวหรือสองคนเท่านั้นที่ชอบสไลด์การสอนแบบนี้ เพราะอาจารย์ พ.ชอบให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือฟังตนเอง เน้นเมโนทัศน์เป็นสำคัญ แต่ด้วยภาวะที่ท่านต้องรับงานอื่นในวิทยาลัยด้วยจึงมีเวลาน้อย ขาดการติดตามนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ประเมินผลสุดท้ายแล้วตัดเกรด นักศึกษาไม่พอใจมากเพราะได้เกรดน้อย

อาจารย์ ช. เป็นคนที่ถ่ายทอดดีมาก แต่ไม่ชอบเข้าสอน ใน 1 ภาคเรียนจะเข้าสอนเพียง 2-3 ครั้งเท่านั้น เพราะท่านให้เหตุผลว่ายอมรับในความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา อาจารย์ อ.ชอบสั่งงานนักศึกษามากจนนักศึกษาบ่นว่าหนัก เพราะต้องการฝึกความขยันและความรับผิดชอบแก่นักศึกษา แต่ท่านก็พบว่า "นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบลอกงานกันมาส่ง จะให้ตกก็ขี้เกียจเปิดซ่อมให้เพราะ Load การสอนหนักเหลือเกิน" (17 ธ.ค.34) นอกจากนี้มีอาจารย์ท่านหนึ่งวิจารณ์ว่า "อาจารย์วิทยาลัยครูทำตัวเป็นผู้ให้มากเกินไปจนกลายเป็นการบั่นปลายนักศึกษาก็คอยรับอย่างเดียว" (10 ธ.ค.34) ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการทำดีจนเป็นตัวแบบโดยไม่คำนึงถึงผลระยะยาวมักจะไม่ก่อประโยชน์เท่าที่ควร

ในขณะที่นักศึกษาต้องการปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ให้มาก แต่ระบบการบริหารของวิทยาลัยไม่อาจสนองตอบได้เพราะขาดบุคลากรและเทคโนโลยีด้านการบริการทางการศึกษาดังปรากฏจากปากคำของอาจารย์ฝ่ายทะเบียนว่า "นักศึกษาจำนวนมากเคืองคว้างไม่รู้ว่าควรจะเรียนวิชาอะไร ลงทะเบียนอย่างไร หาเกรดบางรายวิชาไม่เจอ ฯลฯ สิ่งนี้เป็นเพราะระบบการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เพียงพอ" (7 พ.ย.34) แม้ผู้บริหารเองก็เห็นปัญหาและวิจารณ์ว่า "รับเงินไปแล้วแต่ส่วนใหญ่ไม่ทำตามหน้าที่" (16 พ.ย.34) ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการจะปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ในวิทยาลัยครูนั้น จำเป็นต้องปรับปรุงระบบย่อยทุกระบบให้สอดคล้องกันและส่งเสริมระบบใหญ่

อาจารย์ผู้สอนสาขาครุศาสตร์ส่วนใหญ่มีเจตจำนงที่จะปลูกฝังค่านิยมแก่นักศึกษาโดยยึดถือค่านิยมที่ตนใช้เป็นหลัก สังเกตได้ว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ชอบเล่าอดีต ช่วงชีวิตในวัยเรียนและเหตุการณ์ที่อาจารย์ประสบความสำเร็จและล้มเหลวให้นักศึกษาฟัง ซึ่งในสาระเหล่านั้นก็จะเน้นค่านิยมความขยัน การฟังตนเอง การใฝ่ความรู้ การเชื่อฟังและยอมรับ ความคิดสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์ ส่วนอาจารย์บางท่านโดยเฉพาะอาจารย์ที่สอนวิชาความเป็นครู หรือปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครูนั้นก็สอนตามตำรา มอบหมายงานให้นักศึกษา

ไปค้นและท่องจำมาตอบ และมักยึดถือค่านิยมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เช่น เมตตากรุณา กฎแห่งกรรม หลักการสายกลาง อริยสัจสี่ และอริยมรรค เป็นต้นแม้แต่ข้อสอบ (ซึ่งนิยมสอบด้วยข้อสอบปรนัย) ก็เน้นให้นักศึกษาท่องจำมาสอบ

ค่านิยมที่พึงประสงค์ซึ่งผู้บริหารและคณาจารย์กำหนดไว้นั้น ขาดความสอดคล้องกับค่านิยมที่ค้นพบจากตัวนักศึกษา เพราะอย่างไรก็ตามพบว่า การเลือกใช้ค่านิยมของนักศึกษาครูบางคนน่าจะมาจากตัวแบบ (คืออาจารย์บางท่านในวิทยาลัยครู) และสภาวะแวดล้อมตัวนักศึกษานั้นได้แก่ หลักสูตร สื่อมวลชน และเพื่อนในวิทยาลัย นักศึกษาที่วิทยาลัยยกย่องเชิดชูเกียรติมักจะเป็นนักศึกษาที่มีโอกาสใกล้ชิดอาจารย์และเพื่อน นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดโอกาสดังกล่าวหากเทียบกับ 22 ค่านิยมที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 พบว่าค่านิยมที่อาจารย์ส่วนใหญ่ยอมรับ และต้องการปลูกฝังแก่นักศึกษาที่กล่าวข้างต้นนั้น ส่วนใหญ่จะถูกนักศึกษาเลือกแต่จัดไว้ในอันดับที่ต่ำมาก เช่น ค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ ความขยัน การใฝ่ความรู้ ยกเว้นค่านิยมการพึ่งตนเองซึ่งนักศึกษาเลือกใช้อันดับที่ 1 ค่านิยมการเชื่อฟังและยอมรับถูกเลือกไว้อันดับที่ 7 ส่วนค่านิยมความซื่อสัตย์นั้นนักศึกษาไม่เลือกเลย นั่นแสดงว่าตัวแบบจากผู้สอนและสาระในหลักสูตรมีความเข้มเพียงพอสำหรับตอกย้ำค่านิยมการพึ่งตนเองเท่านั้น ส่วนค่านิยมอื่น ๆ ไม่อาจสรุปได้ว่าเป็นการตอกย้ำจากผู้สอนและหลักสูตร แม้อาจารย์ผู้สอนจะถนัดที่จะใช้ค่านิยมที่ตนยึดถือนั้นถ่ายทอดแก่นักศึกษา แต่ก็พบว่าต่างก็แฝงอุดมการณ์การเป็นครูไว้ในค่านิยมเหล่านั้น

โดยสรุป ผู้บริหารและอาจารย์ต่างก็คาดหวังค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การพึ่งตนเอง ความกตัญญู การเชื่อฟังและยอมรับ ความรับผิดชอบ การใฝ่ความรู้ ความขยัน และการให้

งานกิจการนักศึกษา

งานกิจการศึกษามักจัดเป็นงานรวมของนักศึกษาทั้งวิทยาลัย และจำเป็นต้องใช้วันหยุดสุดสัปดาห์ในการจัดกิจกรรม เพราะนักศึกษาทุกหมู่เรียนจะได้ว่างพร้อมกัน แต่ก็พบว่างานกิจการศึกษามีความสอดคล้องและสอดคล้องประสานกับกิจกรรมในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย กล่าวคือ

ขณะที่การสอนในชั้นเรียนสำหรับอาจารย์บางคนบางวิชาใช้วิธีการบ่อยมากกว่า การอภิปรายแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะอาจารย์ส่วนใหญ่มุ่งจะขายเอกสารของตน แต่ก็พบว่าแม้ทางคณะวิชามีโครงการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกหัดแสดงความคิดสร้างสรรค์ แต่ก็ล้มเหลว การปฏิบัติไม่ได้ ส่วนงานกิจการนักศึกษาที่จัดอย่างสม่ำเสมอ นั้น มักจะเข้าลักษณะจำกัด ไม่ให้อิสระทางความคิดแก่นักศึกษา เพราะนิยมจัดแก่นักศึกษาจำนวนหมู่มา

การเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น พบว่าบางชั้นเรียนบางวิชาหรืออาจารย์บางคน มีความเด็ดขาดในการจัดกิจกรรมการเรียน เช่น เช็คชื่อ เช็คงาน ฯลฯ แต่อาจารย์บางคนก็ให้อิสระมากเพราะตนไม่มีเวลาพอ และทั้ง 2 ลักษณะนี้ก็มีผลต่อการให้เกรด ซึ่ง นักศึกษาบอกว่าบางคนให้เกรดยุติธรรม แต่บางคนก็ไม่ยุติธรรม ส่วนงานกิจการนักศึกษา ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์และสนับสนุนการเรียนในชั้นเรียนนั้น พบว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมน้อย จะเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่มีการเช็คชื่อ หรือจะมาร่วมเฉพาะช่วง เช็คชื่อหลังจากนั้นก็ จะหลบหลีกไป ซึ่งนักศึกษาให้ทัศนะว่าขาดความเด็ดขาด คนมาร่วมกิจกรรมกับคนไม่มาร่วมมี ค่าเท่ากัน ในเหตุผลนี้สะท้อนถึงลักษณะการจัดกิจกรรมซึ่งขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษา เห็นประโยชน์จากการร่วมกิจกรรม และ/หรือกิจกรรมดังกล่าวไม่มีส่วนเสริมส่งกิจกรรม การเรียนการสอนเท่าที่ควร

สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น ขาดการเน้นการสร้างความคิดริเริ่มแก่ สถาบัน เพราะอาจารย์มีเวลาน้อย มุ่งที่จะสอนให้จบเนื้อหาอย่างเดียว และความที่ อาจารย์มีงานทำมากเกินไป ทำให้บางครั้งต้องไปปะทะปัญหาทางการบริหารและปฏิบัติงาน ในฝ่ายต่าง ๆ จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิทยาลัย การพูดการแสดงความรู้อาจจะไม่อาจปลุกจิต สำนึกนักศึกษาให้ศรัทธาวิทยาลัยได้ ในขณะที่เดียวกับการแนะนำของงานกิจการศึกษาก็ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ในขณะที่นักศึกษามากกว่ามีเวลาว่างจากการเข้าชั้นเรียนมาก แต่เขาก็ให้ความ เห็นว่าเวลาสำหรับประกอบกิจกรรมนักศึกษาของงานกิจการศึกษามีน้อย ไม่เพียงพอต่อ การทำงานหรือทำกิจกรรมให้เป็นรูปเป็นร่าง เป็นมรรคเป็นผลแก่ความสำเร็จทางการ ศึกษา และนักศึกษาส่วนใหญ่ในหอพักชอบหัวกระเป๋ากลับบ้านทุกวันศุกร์ จึงน่าสังเกตว่างาน กิจการนักศึกษาขาดการสอดประสานกับงานการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ก็พบว่างานกิจการศึกษามีส่วนปลูกฝังค่านิยมบางประการ โดย อาจตกอัยาค่านิยมดั้งเดิม เช่น ค่านิยมเก็บตัวไม่เปิดใจ ค่านิยมอายและถ่อมตน ค่านิยม

รักถิ่นและที่ถิ่น และ/หรือให้ค่านิยมใหม่แก่นักศึกษา เช่น ค่านิยมการรักพวกพ้อง ค่านิยมความยุติธรรม เป็นต้น และพบต่อไปอีกว่านักศึกษาเรียกร้องอยากใช้ค่านิยมความซื่อสัตย์ ค่านิยมความตรงต่อเวลา ค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ ค่านิยมการใฝ่ความรู้ เป็นต้น ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ดังนี้

"งานจัดกิจกรรมของนักศึกษาไม่มีความเข้าใจ จืดชืด ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมเข้าแถวหน้าเสาธง การพัฒนากิจกรรมการเมือง หรืออื่น ๆ มักจะเป็นการผูกขาดสำหรับนักศึกษบางกลุ่มเท่านั้น ที่สำคัญคือจำกัดความคิด แต่กีดกันความคิดเด็ดขาด" (21 พ.ย. 34)

"ผมอยู่ชมรมครูสัมพันธ์ มีโครงการจัดป้ายนิเทศ ผมก็ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมเตรียมจัดบอร์ดให้ทัศนะทางการเมืองด้วยการหาข่าวจากหน้า น.ส.พ.มาจัด แต่ปรากฏว่าทางฝ่ายกิจการนักศึกษาสั่งห้าม อ้างว่าห้ามนักศึกษาฝึกไฝทางการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่เป็นข่าวธรรมดาเรื่องนายกษัตริย์ชาตินั้น และ อ.ที่ปรึกษาก็สนับสนุน" (17 พ.ย. 34)

"การแนะนำของวิทยาลัยยังไม่เข้มพอ สังเกตได้จากการเข้ามาศึกษาโดยไม่รู้จักและไม่ใฝ่ใจที่จะมาศึกษา วค. สุรินทร์เลย เพราะตอนเรียนมัธยมศึกษามีแต่สถาบันอื่นไปแนะนำศึกษาต่อ แต่ วค. สุรินทร์ไม่มี" (18 พ.ย. 34)

"มองข้ามความคิดเห็นของนักศึกษา สังเกตได้จากการมีตู้รับฟังความคิดเห็น แต่ไม่เคยเปิดเอาบันทึกความคิดเห็นของนักศึกษาไปปฏิบัติเลย เพราะมีครั้งหนึ่งผมเห็นว่ารุ่นจับตู้ ก็ลองใช้กฎแจจกรยานไซตุ ปรากฏว่าไซได้ และพบบันทึกข้อความแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา 1 ฉบับ และจดหมายที่มีคนนำมาทิ้งผิดตู้อีก 2 ฉบับ มีรุ่นจับหนามากแสดงถึงกาลเวลาที่ตู้รับความคิดเห็นไม่เคยถูกเปิดเลย" (18 พ.ย. 34)

"การจัดกิจกรรมไม่มีความเด็ดขาด บางครั้งก็เข้มงวด เช่น การเช็คชื่อเข้าแถว แต่ก็ไม่จริงจังกับคนที่หนีแถว ทั้ง ๆ ที่มีกฎว่าถ้าหนีแถวจะให้พัฒนาบริเวณ ครั้นบางคนหนี ก็ไม่ถูกจัดการตามกฎ เป็นผลทำให้นักศึกษาทำอะไรตามใจตนเอง ไม่เคารพกฎเกณฑ์ ทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้" (18 พ.ย. 34)

"งานแนะนำยังไม่เพียงพอ ยังเข้าไม่ถึงโรงเรียนมัธยมฯ เพราะทราบว่าอาจารย์แนะนำโรงเรียนมัธยมจะไม่แนะนำให้เลือก วค. สุรินทร์เท่าที่สอบถามเด็กนักเรียน ม.ศ. ก็พบว่าเขาจะเลือก วค. สุรินทร์ เป็นทางเลือกสุดท้าย หลังจากที่เขาไปลองที่อื่นมาแล้วและไม่สำเร็จ แต่ผมว่าที่สำคัญที่คนเขมรสุรินทร์ไม่เลือกเรียน วค. สุรินทร์ นั้นมีเหตุผลอื่น

เช่น อดอยากไปไกลเพื่ออิสระจากกรอบของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่เขมรชอบจำกัดกรอบมากไป"
(2 ธ.ค. 34)

"บริการต่าง ๆ แก่นักศึกษาก็ดีพอใช้ เช่น บริการทำงาน บริการเงินทุน
บริการหอสมุดทั้งในเวลาและล่วงเวลา เป็นต้น" (21 พ.ย. 34)

"ควรรีให้นักศึกษามีเวลาว่างมากกว่านี้ จะได้เน้นกิจกรรมและการปฏิบัติจริงมาก ๆ
ส่วนเรื่องการแต่งกาย ควรมีการบังคับให้แต่งกายแบบเดียวกัน แต่งให้ถูกระเบียบ" (27
พ.ย. 34)

อย่างไรก็ตาม พบว่าอาจารย์ให้ความร่วมมือในงานกิจการนักศึกษาน้อยมาก มัก
เป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากอาจารย์แต่ละคนมีเวลาน้อย มโนทัศน์ด้าน
งานกิจการนักศึกษาแทบมองไม่เห็นความจำเป็นของกิจกรรมร่วมหลักสูตร สังเกตพบว่าการ
เชิญคณาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมมักใช้วิธีพิมพ์จดหมายเชิญแล้วเสียบไว้บอร์ดรับจดหมาย และ
จดหมายดังกล่าวมักจะกลายเป็นเศษกระดาษทิ้งไว้เฉยๆ เพราะอาจารย์หยิบอ่านแล้วทิ้ง
ด้วยความไม่ใส่ใจ ในกิจกรรมระดับคณะวิชาพบว่าแต่ละคณะวิชาพยายามปรับห้องภายใน
อาคารเรียนให้เป็นที่ตั้งของสโมสรนักศึกษาประจำคณะวิชา และพบว่าบริเวณเหล่านั้นมี
สภาพรกสกปรก เพราะมักปล่อยให้นักศึกษาจัดการเอง โดยปราศจากการแนะนำอย่างใกล้ชิด

กิจกรรมนักศึกษามักจะเป็นกิจกรรมประเภทฝึกสมาธิ อบรมมารยาทไทย
กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมการพัฒนาวิทยาลัย พัฒนาหมู่บ้าน การฟังอภิปรายทาง
การเมือง ฯลฯ พบว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นวิถีปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมไทย และหลักธรรม
ทางศาสนา เช่น ค่านิยมกฎแห่งกรรม ค่านิยมรักและถือนามารยาทไทย ค่านิยมภูมิใจใน
วัฒนธรรม ค่านิยมช่วยส่วนรวมและผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับค่านิยมแท้จริงของนักศึกษา
น้อยมาก (ยกเว้นค่านิยมการช่วยเหลือกัน) ซึ่งนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นน้อยมาก
อาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นว่าไม่คล่องจองค่านิยมก็เป็นได้

อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏว่ากิจกรรมนักศึกษาระดับคณะวิชา (โดยเฉพาะคณะ
วิชาครุศาสตร์) มีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับตัวนักศึกษาครู เพียงแต่เห็นเจตจำนงที่คณะ
วิชาจะปลูกฝังค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ เพราะให้อิสระมาก ขณะเดียวกันกิจกรรมและ
การกระทำของนักศึกษาเน้นความชยันพัฒนาบริเวณมากกว่าความชยันอ่านหนังสือ ซึ่งอาจ
โยงถึงค่านิยมการไม่ความรู้

โดยสรุปงานกิจการนักศึกษามีส่วนต่อยุทธศาสตร์ค่านิยมการพึ่งตนเอง ความกตัญญู การ
เชื่อฟังและยอมรับ ความสุภาพอ่อนน้อม มีกิจกรรมหลายอย่างในอดีตที่มุ่งเน้นความคิด
สร้างสรรค์ เช่น โครงการปลูกเห็ด และอื่น ๆ

หอพักวิทยาลัยครูสุรินทร์

หอพักถือเป็นสถานที่หล่อหลอมพฤติกรรมและช่วยปลูกฝังค่านิยมแก่นักศึกษาได้เป็น
อย่างดี แต่หอพักวิทยาลัยครูสุรินทร์ไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวให้สมบูรณ์ได้ เพราะสาเหตุ
ประการแรกคือ ได้รับการสนับสนุนทางงบประมาณน้อย ก่อให้เกิดความทรุดโทรมในตัว
อาคารและถูกจำกัดสิ่งอำนวยความสะดวกลงไป เช่น หลังคารั่ว ห้องน้ำทรุดโทรม ความ
สะอาดและการจัดระเบียบมีน้อย ฯลฯ ประการที่สอง ขาดการดูแลหรือได้รับความเอาใจ
ใส่จากอาจารย์น้อย เพราะอาจารย์ไม่มีเวลาพอที่จะฟังความคิดเห็นหรือวางแผนแก้ปัญหา
ต่าง ๆ ในหอพัก ประการที่สาม ระเบียบวินัยของหอพักมีความหย่อนยานจนนักศึกษารู้สึกว่า
ถ้าทำอะไรตามคนหมู่มากในหอพักแล้วจะมีความผิดน้อย ประกอบมีความไม่เด็ดขาดใน
การลงโทษรวมอยู่ด้วย จึงเป็นสาเหตุให้หอพักทำภารกิจได้ไม่สมบูรณ์ดังที่กล่าวมาแล้ว

แต่ก็พบข้อดีของหอพักในแง่ของการสร้างสัมพันธ์กับเพื่อน การกล้าแสดงออก
การช่วยให้นักศึกษาประหยัด และให้ความสะดวกในการใฝ่หาความรู้ ฯลฯ เพราะนักศึกษา
ต้องกินอยู่ร่วมกันห้องละ 10 คน นอนเตียง 2 ชั้นที่ใกล้ชิดกันทำให้สนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น
นักศึกษาเกิดความมั่นใจเพราะมีความคุ้นเคยคนในกลุ่ม นอกจากนี้ในหอพักทุกหลังจะมี
โรงครัวหอพักละ 1 หน่วยซึ่งมีที่วางเตาหุงต้ม มีโต๊ะรับประทานอาหาร มีตู้เก็บอุปกรณ์
เครื่องครัวของแต่ละคน อันจะยังประโยชน์ให้นักศึกษาประหยัดมากขึ้น และทุ่นเวลาในการ
เดินไปรับประทานอาหารที่โรงอาหาร (ซึ่งอยู่ไกลมาก) ได้อีกด้วย และที่สำคัญก็คือที่ตั้งของ
หอพักทุกอาคารมักจะอยู่ใกล้บ้านพักอาจารย์ ซึ่งอาจารย์มักจะเรียกให้นักศึกษาไปเฝ้าบ้าน
ไปทำความสะอาดบ้าน หรือไปช่วยงานอื่น ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นรายได้พิเศษแล้ว นักศึกษา
ยังมีโอกาสได้ใกล้ชิดอาจารย์อีกด้วย อันจะนำสู่การต่อยุทธศาสตร์ค่านิยมการใฝ่ความรู้รู้นั้นเอง

จากการศึกษาพบว่า หอพักมีส่วนช่วยเสริมค่านิยมความประหยัด ค่านิยมการใฝ่รู้
ค่านิยมความรักพวกพ้องและจริงใจ แต่ก็มีส่วนบั่นทอนค่านิยมเดิมของนักศึกษากลุ่มไทยเขมร
เช่น ค่านิยมการเก็บตัวไม่เปิดใจ ค่านิยมความอายและถ่อมตน ค่านิยมการตรงต่อเวลา

ค่านิยมการรักษาจะ เป็นต้น ดังปรากฏในคำสัมภาษณ์ดังนี้

"ชื่อเสียงของหอพักคือชั้นล่างเป็นห้อง Study มีทีวี คนก็ลงมาดูทีวีกันเต็มบาง กลุ่มก็ชอบวัสดุอุปกรณ์มาทำสื่อในห้อง Study อีกรั้ง ไม่มีมุ้งลวดยุ่งเยอะ เป็นห้องกระจก มองออกไปก็มืด เว็วว่างน่ากลัว อ่านหนังสือก็ไม่ได้เพราะทวนทู่" (14 ธ.ค.34) "ส่วนห้องครัวก็มีคนทำอาหารตลอดเวลาไม่ว่างที่จะให้ไปอ่านหนังสือเลย จะไปห้องรีดผ้าก็ไม่เจียบเพราะบางคนนอกจากรีดผ้าแล้วยังเอาวิทยุมาเปิดฟังเล่น ส่วนห้องนอนก็แออัดตั้ง 10 คน ไม่มีสมาธิเลย" (14 ธ.ค.34)

"ผมว่าหอพักไม่ค่อยเป็นระเบียบ ซาดการเข้มงวด อาจารย์หอพักก็ไม่สนใจ หอพักชายฉกากรองแยะมาก เพราะในวันหนึ่ง ๆ มีคนแปลกหน้าเข้าไปเยอะ ขนาดหม้อหุงข้าว (ซึ่งอยู่ในตู้และใส่กุญแจ) ก็ยังหายไปได้" (20 พ.ย.34)

"หอพักดีในแง่ค่าใช้จ่าย เพราะว่าถ้าเราใช้เงินเป็น จะประหยัดมากเมื่อเทียบกับหอพักมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ผมเคยไปดูงาน เพราะในหอพักมีโรงครัวประกอบอาหารเอง ค่าหอก็ไม่แพง นักศึกษามักจะขนข้าวสาร ไข่ ผัก และเครื่องครัวมาจากบ้านนอก ทำให้ประหยัดไม่ต้องออกไปซื้ออาหารในเมืองรับประทานบ่อยนัก" (18 พ.ย.34)

"สภาพแวดล้อมในหอพักจะช่วยให้ผู้หญิง เขมรลังเลว่าจะมีแฟนดีหรือไม่ดี เพราะส่วนใหญ่จะมีมอเตอร์ไซด์มารับไปทานข้าวและมาส่งกันเป็นคู่ ๆ ซึ่งก็แย้งกับประเพณีการอยู่หอพักของนักศึกษาทั่วไป เช่น สุนีย์เป็นคนเคร่งครัดในกรอบของผู้หญิงเขมรมาก เขาจะไม่คบผู้ชายเลย ผมว่าคงเป็นจุดนี้กระมังที่ทำให้คนในหอพักเลือกเขาเป็นประธานหอ สำหรับเป็นตัวแทนที่ตรงข้ามกับประธานหอคนเดิม (ซึ่งมีเพื่อนชายอย่างเปิดเผย)" (22 พ.ย.34)

"แม่สั่งห้ามเสมอเรื่องผู้ชาย บอกว่าอย่าริรักในวัยเรียน เดิมหนูเชื่อและไม่ค่อยยุ่งกับผู้ชาย แต่เดี๋ยวนี้เห็นเพื่อนในหอเขามีได้ หนูก็เริ่มจะไม่ค่อยเชื่อแม่เสียแล้ว" (22 พ.ย.34)

อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในหอพักมีเวลาเอาใจใส่นักศึกษาน้อย กิจกรรมหอพักมักจะตอกย้ำค่านิยมการพึ่งตนเอง โดยการมอบงานพัฒนาและทำความสะอาดหอพักให้นักศึกษาที่ขัดสนทำ ดังปรากฏคำยืนยันจากอาจารย์ท่านหนึ่งว่า "นักศึกษาชายกลุ่มไทยเขมรที่รับทุนครูทายาทนั้นชอบอาสางานหอพักเพื่อหารายได้เพิ่มทั้ง ๆ ที่เขามีเงินทุนใช้และทางบ้านก็ไม่ขัดสน" (17 ม.ค.35) อาจารย์หอพักชั้นชมนักศึกษากลุ่มไทยเขมรว่า "เด็กพวกนี้ เวลาฝนตกจะพากันไปหาปลา มักได้ปลาชิว กบ หรือเขียดมากอดรับประทาน เขาประหยัดมาก

จะไม่ยอมจ่ายค่ากับข้าวโดยไม่จำเป็น บางคนกลับบ้านทุกวันศุกร์เพื่อไปชนเลบียงมาประกอบอาหารในหอพัก" (9 ม.ค.35) เจ้าหน้าที่คนหนึ่งกล่าวว่า "เด็กหอเที่ยวเพราะอาจารย์ไม่ค่อยอยู่ เด็ยวนี้กฎระเบียบของหอพักก็ไม่มีใครคุม" (2 ธ.ค.34) "น่าจะมีการจัดเวรทำงานในหอพัก เพื่อไม่ให้นักศึกษาว่างจนต้องหนีเที่ยว เพราะนอกจากจะฝึกความขยัน ความรับผิดชอบแล้ว ยังฝึกความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และมีวินัยต่อตนเองด้วย" (2 พ.ค.34) หอพักตอกย้ำค่านิยมการพึ่งตนเองด้านรายได้ชัดเจนกว่าการพึ่งตนเองด้วยวิชาความรู้ ปลูกฝังความประหยัดแต่ก็มีส่วนบั่นทอนค่านิยมความขยัน (เพราะมีการจ้างงานนักศึกษาบางคนมาทำความสะอาดหอพัก) บั่นทอนค่านิยมความรับผิดชอบต่อ (เพราะกฎระเบียบหย่อนยาน นักศึกษาไม่รู้ลึกความเป็นเจ้าของ ตระหนักเป็นเพียงผู้อาศัยเท่านั้น)

ที่น่าสนใจก็คือ มีการรวมให้นักศึกษาสายครูและครูทนายพักอยู่หอพักเดียวกัน แต่น่าเสียดายที่ไม่มีอาจารย์หอพักกำกับดูแล เพราะอาจารย์ที่เคยดูแลไปศึกษาต่อ แต่ก็ทราบว่ามิจิจกรรมหลายอย่างในอดีตที่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์เป็น โครงการปลูกเห็ดและอื่น ๆ

โดยสรุปแล้ว พบว่าการจัดการด้านหอพักมีส่วนตอกย้ำค่านิยมการพึ่งตนเอง ความกตัญญู ความรักถิ่นที่อยู่นั้น แม้คณาจารย์ส่วนใหญ่ปรารถนาที่จะปลูกฝังค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ การมีวินัยในตนเอง การให้ และความซื่อสัตย์ก็ตาม ก็ไม่อาจสรุปว่าการจัดการหอพักเกื้อหนุนให้เกิดค่านิยมดังกล่าวได้

สภาพการเรียนรู้การสอนในชั้น

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า อาจารย์ในวิทยาลัยครูมีเวลาน้อยมากในการสอน อันเป็นเหตุให้ขาดความสนใจนักศึกษา สอนเน้นเฉพาะในตำรา บางครั้งก็โดยวิธีการบ่อนให้ แต่บางครั้งก็มอบหมายให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแต่ขาดการติดตามผล อันทำให้นักศึกษาไม่พึงพอใจและการที่อาจารย์ต้องรับงานอื่น เช่น งานบริหาร และการปฏิบัติประจำฝ่ายต่าง ๆ อีก 32 ฝ่ายนั้น ทำให้เกิดปัญหาในเชิงบริหาร ดูเสมือนเกิดความขัดแย้งกันระหว่างคณาจารย์ เป็นต้น ดังปรากฏในคำสัมภาษณ์ดังนี้

"ผมรู้สึกที่อาจารย์ไม่ค่อยสนใจนักศึกษา จะสนใจเฉพาะเรื่องของตนเอง เช่น ติดประชุมโน้น ติดประชุมนี้ และมักจะสอนโดยมอบหมายงานให้ทำ ตรงข้ามกับการสอน

นศ.กศ.บป. ซึ่งขยันเข้าสอนแทบทุกชั่วโมง ไม่ค่อยขาดสอน" (24 พ.ย.34)

"อาจารย์ส่วนใหญ่จะเน้นการสอน โดยให้ศึกษาด้วยตนเอง เวลาจะไปหาหรือพบอาจารย์แต่ละครั้งจะเห็นแต่โต๊ะทำงาน แต่ตัวอาจารย์กลับไม่อยู่" (24 พ.ย.34)

"การเข้าสอนของอาจารย์ เข้าออกไม่ตรงเวลา เช่น เข้าสายปล่อยเข้า อาจารย์ที่ปรึกษาบางท่านไม่ค่อยให้ความสนิทกับเด็กในที่ปรึกษา บางที่ไม่รู้ตัวซ้ำว่าเด็กคนนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของตน เจอกันก็ทักทายแบบผิวเผิน หนูไม่แน่ใจว่าพอไหวไปแล้ว ท่านจำได้หรือไม่ว่าเราเป็นเด็กในที่ปรึกษาของท่าน บางที่ท่านชอบและจำคนไหนได้ก็จะเรียกแต่คนนั้น" (19 พ.ย.34)

"มาเรียนที่นี่ประหยัดค่าใช้จ่ายมากเมื่อเทียบกับการเรียนมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าบำรุงหอพัก อื่น ๆ อีกทั้งเรียนสบายไม่ค่อยคร่ำเคร่งหรือเรียนท้อหนักเหมือนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา" (19 พ.ย.34)

"อาจารย์แต่ละคณะ/ภาควิชาไม่ถูกกัน คนนั้นบอกอย่างนี้ อีกคนบอกอีกอย่าง ทำให้ให้นักศึกษางง อาจารย์บางท่านมีอคติกับเพื่อนในห้อง หนูคิดว่าพวกหนูหยิ่ง มีอภิสิทธิ์ เพราะเป็นครูทายาท" (27 พ.ย.34)

"ผมว่า วค.นี้สอนดีใช้ได้ อาจารย์ตั้งใจสอน และให้ความสนิทสนมกับนักศึกษาดี" (21 พ.ย.34) "ความที่ผมอายุมากกว่าเพื่อน และมีประสบการณ์ผ่านจังหวัดอื่นมากกว่า ทำให้กลุ่มยอมรับ เวลาทำงานเขามักจะให้เป็นผู้นำกลุ่ม แต่กิจกรรมการเรียนการสอนก็ยังคงเปิดโอกาสให้ผมแสดงออกได้ยังไม่มากเท่าที่ควร" (2 ม.ค.35)

"การทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยเราขาดความร่วมมือกัน การประสานงานระหว่างคณะมีปัญหา และปรากฏว่าอาจารย์คณะนี้ตำหนิอาจารย์คณะนั้น หนูเคยไปอบรมครู-ทายาทที่ วค.อื่น 3 ครั้งพบว่าต่างจาก วค.เรามาก เขาร่วมมือกันดี อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาอย่างพร้อมเพรียง" (22 พ.ย.34)

"หอสมุดควรมีตำราเอกสารให้เพียงพอแก่การค้นคว้า สถานที่คับแคบ ไม่ยั่วยุให้อยากไปนั่งอ่าน" (27 พ.ย.34)

"การเข้าชั้นเรียนไม่ควรมีการเช็คชื่อ เพราะเสียเวลาและผู้เรียนขาดอิสระในการเลือกเรียน" (27 พ.ย.34)

อย่างไรก็ตาม พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้ในหลักการว่าวิทยาลัยครูส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และ/หรือการแสดงออกของนักศึกษา

แต่ด้วยข้อจำกัดที่อาจารย์มีจำนวนน้อย มีเวลาให้นักศึกษาน้อย ก็เท่ากับเป็นการปิดกั้นการใช้ค่านิยมความคิดสร้างสรรค์โดยสิ้นเชิงอันเป็นเหตุผลสำคัญที่จะตอบว่า ทำไมนักศึกษาจึงให้ความสำคัญค่านิยมความคิดสร้างสรรค์เป็นอันดับสุดท้ายนั่นเอง กล่าวโดยสรุปแล้ว ปัจจัยด้านสภาพการเรียนรู้การสอนในชั้นมีส่วนตอกย้ำค่านิยมการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือกัน มากกว่าค่านิยมอื่น และกลับบั่นทอนค่านิยมบางประการ เช่น ความอายและถ่อมตน การตรงต่อเวลา ความรักพวกพ้อง เป็นต้น

กลุ่มเพื่อนในวิทยาลัยครู

นักศึกษาในวิทยาลัยครูนิยมเดินหรือไปไหนมาไหนกับเพื่อนนักศึกษาในชั้นเรียนเดียวกัน และ/หรือเพื่อนร่วมห้องในหอพัก การที่นักศึกษาครูกลุ่มไทยเขมรฝังตัวอยู่กระจัดกระจายตามห้องเรียนต่าง ๆ ท่ามกลางนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์อื่นนั้น ทำให้เกิดการยืมวัฒนธรรม ปฏิเสธวัฒนธรรมของคนอื่น ซึ่งเป็นผลให้เกิดการตอกย้ำและหรือถดถอยค่านิยมบางประการ เช่น ค่านิยมการตรงต่อเวลา ค่านิยมไม่ไว้วางใจ ค่านิยมความตรงไปตรงมา ค่านิยมการรักษาสิ่งจะ ค่านิยมการเฝ้าความรู้ ค่านิยมความขยัน ค่านิยมอายและถ่อมตน ค่านิยมเก็บตัวไม่เปิดใจ เป็นต้น ดังปรากฏในคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

สภาพแวดล้อมกลุ่มเพื่อนเปลี่ยนนิสัยจากดีเป็นไม่ดี เช่น "เดิมผมเป็นคนตรงต่อเวลา พอมาอยู่ วค. กลายเป็นคนไม่ตรงต่อเวลา เช่น เขานัดเวลา 18.00 น. ก็จะมาพร้อมกัน 1-2 คู่ ผมเคยมาตรงตามนัด ก็กลายเป็นคนเดียวคนแรกของงานและต้องนั่งรอคนอื่นจนครบ อีกอย่างเวลาจะออกจากหอพัก (ไปประชุมตามนัด) ก็ต้องรอเพื่อน เพื่อนเขาช้าเราก็ช้าด้วยจนชินเป็นนิสัย" (12 พ.ย. 34)

"สังเกตว่ากิจกรรมต่าง ๆ ใน วค. มักจะเริ่มสาย เช่น การนัดประชุมชมรมรุ่นพี่ซึ่งเป็นประธานและกรรมการก็จะมาสายกว่าเวลานัด แม้แต่การเข้าแถวหน้าเสาธง ตอนเช้าก็พบว่า นศ. ส่วนใหญ่จะมาโดยกะให้พอดีกับเวลาเช็คชื่อประจำแถว ก็เท่ากับได้เข้าแถว 5-10 นาทีก็เข้าชั้นเรียน รู้สึกว่าการทำงานใน วค. ไม่ค่อยจริงจัง" (22 พ.ย. 34)

"ผมรู้สึกว่าเพื่อนที่ วค. ให้ความเป็นกันเองน้อยกว่าเพื่อนเมื่ออยู่ชั้นมัธยมฯ เช่น ตอนเรียนอยู่ ม.ศ. เราล้อชื่อพ่อแม่กัน ไม่มีใครโกรธ ครั้นมาอยู่ที่นี้พูดทีพูดทีหน่อยก็ไม่พอใจกัน รู้สึกว่าการคบเพื่อน เราต้องปรับตัวคบกันแบบผู้ใหญ่" (12 พ.ย. 34)

"เดิมหนูเป็นคนร่าเริง ตอนเด็กซุกซนมาก พอมาอยู่วิทยาลัยครูรู้สึกจะเป็นคนเรียบร้อย(เก็บเนื้อเก็บตัว ซิม) การพูดต้องระวัง พูดอย่างมีกาลเทศะ สาเหตุเพราะกลุ่มเพื่อนไม่ค่อยให้ความสนิทสนมกัน ต่างคนต่างอยู่มาตั้งแต่ปี 1 แล้ว กลุ่มเพื่อนชอบเอาเรื่องของเพื่อนด้วยกันไปพูดต่อให้เสียหาย" (11 ธ.ค.34)

"เพื่อนผู้ชายในห้องผมไม่ค่อยคุยกันเรื่องงานทรอก ส่วนมากจะคุยนอกเรื่อง เช่น หาเรื่องผู้หญิงมาเกี่ยวข้องกับเรื่องคุย และจะแซวกันมากกว่าจะคุยเรื่อง Serious บางทีก็ขี้แหย่และหยอกล้อจนเพื่อนผู้หญิงในห้องโกรธก็มี" (12 ธ.ค.34)

"เพื่อนร่วมสถาบันแห่งนี้ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาจาก จังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ซึ่งการดำเนินชีวิตคล้าย ๆ กัน ไม่ต้องปรับตัวมาก หนูคิดว่าจบไปก็คงเลือกอยู่แถวนี้" (14 ธ.ค.34)

"เวลาตอนเย็นของทุกวัน จะพบว่าเพื่อนในหอพักเขาจะมีคู่มารับไปทานข้าวกัน เป็นส่วนใหญ่ทำให้หนูเริ่มจะไม่เชื่อแม่แล้ว และคิดอยากลองคบผู้ชายดูบ้าง" (2 ธ.ค.34)

"เมื่อสมัยเด็ก เดิมครอบครัวผมอยู่ในเมือง แล้วย้ายมาในหมู่บ้านนี้ ดั้งนั้นเด็ก ๆ ในบ้านนอกจะไม่ค่อยทันเหตุการณ์ในเมือง ด้วยญาติพี่น้องผมอยู่ในเมืองเยอะทำให้ผมมีโอกาสนิยมเรียนศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เมื่อผมนำไปเล่าให้เด็กในหมู่บ้านฟังจะพบว่าเขาไม่ยอมรับ ร้องบอกว่าไม่เชื่อและหาว่าผมทำอะไรว่อก ผมจึงไม่กล้าแสดงออก แม้จะอยู่ วค. ถึง 4 ปีแล้ว ผมก็ยังขาดความกล้าและริเริ่ม" (2 ธ.ค.34)

"สังคมกลุ่มเพื่อนในหมู่บ้านชอบการโห่ฮา(เยาะเย้ย) แสดงอาการไม่เชื่อ คล้าย ๆ ไม่อยากให้เรารู้เกินไป รู้มากไป ใครเด่น มีความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่เหมือนเพื่อนก็จะหัวเราะเยาะ ครั้นมาอยู่ วค. เคยตั้งใจว่าจะแสดงออก ปรากฏว่านักศึกษาไทยลาวฉวยโอกาสเสียก่อน" (21 พ.ย.34)

"หนูเป็นคนเก็บตัวเงิบ ซึ่งเดิมไม่ใช่อย่างนี้ เป็นเพราะเพื่อนในห้องเป็นคนพูดมาก ชอบวิจารณ์ นินทากันไปมายุ่งไปหมด หนูเรียนเอกศิลปะ เลี้ยงไม่ได้ที่จะต้องพักรวมกันทั้งห้อง เพราะทำงานศิลปะร่วมกันเสมอ" (12 ธ.ค.34)

โดยสรุปแล้วกลุ่มเพื่อนในวิทยาลัยครูมีความสัมพันธ์กันในลักษณะผิวเผิน เกี่ยวพันกันเพื่อฟังพาวาอาศัยกันมากกว่าอย่างอื่น จึงมีส่วนตอกย้ำค่านิยมการฟังตนเอง ความรักถิ่นมากกว่าค่านิยมอื่น ๆ

ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่มีส่วนสัมพันธ์กับค่านิยมของนักศึกษา

ผู้วิจัยพยายามสรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในวิทยาลัยครูสุรินทร์ที่มีส่วน
ปลูกฝังค่านิยม กับค่านิยมที่นักศึกษามีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่มีส่วนสัมพันธ์กับค่านิยมของนักศึกษาคณะ
กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร

ปัจจัยที่มีส่วนปลูกฝัง ค่านิยมของนักศึกษา	อาคาร สถานที่	อาจารย์ ผู้สอน	งาน กิจการ นักศึกษา	หอพัก	ชั้นเรียน	เพื่อน
1. การพึ่งตนเอง	/	/	/		/	/
2. ความไม่ชอบเอาเปรียบ/ ไม่ยอมเสียเปรียบ						
3. ความหยิ่งและรักศักดิ์ศรี						
4. ความกตัญญู		/	/			/
5. ความอายและถ่อมตน	/					
6. การเก็บตัวไม่เปิดใจ	/					
7. การเชื่อฟังและยอมรับ	/	/	/		/	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีส่วนปลูกฝัง	อาคาร สถานที่	อาจารย์ ผู้สอน	งาน กิจการ นักศึกษา	หอพัก	ชั้นเรียน	เพื่อน
ค่านิยมของนักศึกษา						
8. ความสุภาพอ่อนน้อม	/		/			/
9. ความรักพวกพ้อง						
10. ความไม่ไว้วางใจ						
11. ความยุติธรรม						
12. การรักษาสิ่งจะ						
13. ความตรงไปตรงมา						
14. ความเกรงใจ						
15. ความรักถิ่น	/	/		/	/	/
16. ความรับผิดชอบ						/
17. การตรงต่อเวลา						

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีส่วนปลูกฝัง	อาคาร สถานที่	อาจารย์ ผู้สอน	งาน กิจการ นักศึกษา	หอพัก	ชั้นเรียน	เพื่อน
ค่านิยมของนักศึกษา						
18. การใฝ่ความรู้						/
19. ความประหยัด						/
20. ความซื่อ						/
21. การช่วยเหลือกัน						/
22. ความคิดสร้างสรรค์						/

ปัจจัยภายในตัวนักศึกษา

มีปัจจัยภายในตัวนักศึกษาซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยภายในวิทยาลัยครู อันได้แก่ ความมุ่งมั่นในชีวิตของนักศึกษา เพราะความมุ่งมั่นในชีวิตของคนจะสามารถสะท้อนให้เห็นวิถีปฏิบัติแห่งค่านิยมที่ยึดถือและชี้ให้เห็นช่องว่างของสภาพปัจจุบันในชีวิตของคนนั้น รวมทั้งอาจคาดคะเนค่านิยมที่ควรจะเป็นต่ออาชีพครูในอนาคตได้ด้วย นอกจากนี้การศึกษาทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษาครู จะทำให้ทราบเกณฑ์การให้คุณค่าหรือการยกย่องครูของนักศึกษาซึ่งน่าจะ เป็นข้อมูลที่มีน้ำหนักพอที่จะนำไปช่วยสรุปค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความมุ่งมั่นในชีวิตของนักศึกษาครู จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาครูกลุ่มไทยเขมรมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาต่อในลักษณะของการศึกษาเรื่อย ๆ เพื่อให้ตนมีความรู้สูงที่สุดในท้องถิ่น ต้องการความมั่นคงแห่งชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใด นั้นแสดงว่านักศึกษาขาดภาพลักษณ์ของการเป็นครูในอนาคตว่าควรเป็นคนที่มีค่านิยมใฝ่ความรู้และขยัน เพื่อให้เป็นคนที่มีความสามารถคนหนึ่งในชุมชน และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือสร้างสรรค์ได้เต็มที่ พึ่งตนเองได้และเอื้อเฟื้อต่อผู้มีพระคุณหรือบุพการีต่อไป ดังเช่นคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"เมื่อจบแล้วจะยังไม่แต่งงาน อยากต่อปริญญาโท อยากหาประสบการณ์ด้วยการเที่ยว อยากได้รถกระบะสักคัน" (15 พ.ย. 34)

"หนูอยากเรียนต่อปริญญาโท อยากเรียนให้สูงกว่าคนในละแวกบ้านเพื่อยกระดับพ่อแม่เพราะคนเขาขอบคุณพ่อแม่หนูมาก่อน" (22 พ.ย. 34)

"สิ่งที่มุ่งหวังคือการศึกษา ได้งานที่มั่นคงไม่มีการโยกย้าย ผมไม่โยกย้ายอยากอยู่ที่ใดก็อยากทำงานที่นั่นให้ดี เมื่อถึงคราวมีครอบครัวก็ต้องตระหนักเรื่องนี้" (17 พ.ย. 34)

"ผมกะว่าเมื่อจบไปจากนี้ไม่แน่ใจว่าจะทำงานได้เกิน 2 ปีหรือไม่ ถ้ามีทุนพ่อก็จะเรียนต่อปริญญาโท และเรียนต่อไปให้สูง เพื่อยกระดับฐานะครอบครัว เพราะจะทำให้เรามีเงินและต้องการให้พ่อแม่มีความสุข คิดว่าเงินซื้อความสุขให้ท่านได้" (24 พ.ย. 34)

"หนูอยากสอบบรรจุให้ได้อันดับดี เพื่อมีโอกาสเลือกบรรจุโรงเรียนที่เจริญ(คือมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ) เพราะหนูกลัวสภาพโรงเรียนชายแดน กลัวความไม่มั่นคง ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน" (22 พ.ย. 34)

"หนูมุ่งมั่นว่าจะเรียนต่อสัก 3-4 ปี มีความตั้งใจอยากเรียนให้สูงกว่าคนในหมู่บ้าน มีบางครอบครัวที่เขาว่ารวยมานานเป็นคู่แข่งกับพ่อซึ่งเพิ่งกู้ฐานะได้ รู้ว่าเขาอีกจากรอบครัวหนู ทำให้หนูอยากเรียนสูง ๆ เพื่อกู้ฐานะ" (22 พ.ย. 34)

ผมมีความมุ่งมั่นและตั้งใจจะทำให้ครอบครัวเท่าเทียมครอบครัวคุณลุง (ซึ่งเป็นข้าราชการ) ให้ได้เท่าที่เราจะสามารถทำได้ เพราะการเป็นข้าราชการมีโอกาสดีกว่าการเป็นชาวบ้านหลายอย่าง" (21 พ.ย. 34)

"หนูชอบเงินมากที่สุด เพราะเงินจะบันดาลสิ่งสะดวกสบาย ความมั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี การมีการศึกษาที่ดี ซึ่งหนูตั้งใจว่าเมื่อจบไปจะหาเงินทดแทนพื้นที่เขาส่งเราเรียนก่อน แล้วจึงค่อยแต่งงาน" (29 พ.ย. 34)

"ตั้งใจว่าจะต้องเป็นคนที่สำคัญ ทำให้คนอื่นยกย่อง ชอบความมีหน้ามีตาเพราะทำให้รู้สึกว่าคุณมีความสำคัญต่อสังคม อยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า" (29 พ.ย.34)

2. ทศนคติต่ออาชีพครู จากการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีทศนคติที่ติดต่ออาชีพครูและนักศึกษาครูกลุ่มไทยเขมรมีความต้องการที่จะให้คำนิยามต่อไปนี้ เป็นคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูคือ คำนิยามการใฝ่ความรู้และชยัน คำนิยามการพึ่งตนเอง คำนิยามการให้ คำนิยามการช่วยเหลือส่วนรวม คำนิยามความคิดสร้างสรรค์ คำนิยามการมีวินัยในตนเอง และคำนิยามความกตัญญู ดังปรากฏในคำพูดที่ยกย่องอาชีพครูว่า

"ชีวิตหนูแต่สมัยเด็กมาอยากจน และเห็นว่ามีครูที่เป็นผู้ให้เราตลอดจึงประทับใจ และฝังใจมาก เรียนที่ตำบครูกี่มีรางวัลให้ ครูแจกเสื้อผ้าให้ หาหนังสือเรียนให้ยืม ครูมาเยี่ยมบ้านถามทุกข์สุข เอาขนมไปขายที่โรงเรียนครูก็ช่วยซื้อ จึงฝังใจและชอบคำว่า "ครู" มาก" (19 พ.ย.34)

"หนูสังเกตุว่าคนเขมรจะยกย่องครู หากลูกกลับบ้านไม่ตรงเวลาและอ้างเหตุผลว่าครูให้ทำงาน พ่อแม่จะไม่ว่า เพราะถือว่าเด็กควรมีความสำนึกในพระคุณครู แต่ถ้าอ้างว่าทำอย่างอื่น พ่อแม่จะหาว่าไม่มีประโยชน์" (27 พ.ย.34)

"หนูชอบ อาจารย์ ส. ท่านให้ความเป็นกันเอง มีปัญหาอะไรจะเรียกไปถาม และที่สำคัญท่านเคยให้หนูไปช่วยเฝ้าบ้านให้เวลาท่านและครอบครัวไม่อยู่" (15 พ.ย.34)

"คนในชุมชนยอมรับคนมีความรู้ การเรียนสูงจะสามารถเลือกอาชีพการงานได้ดีกว่า ระหว่างหมอกับครู ผมจะเลือกครู แม้เมื่อตอนอยู่มัธยมฯ ผมได้รับคัดเลือกโครงการสาธารณสุข แต่ผมก็สละสิทธิ์ เพราะเห็นว่าผมจะช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่ครูจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์และจะช่วยลดปัญหาในวงกว้าง และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น" (17 พ.ย.34)

"ผมเข้าเรียน วน.ด้วยความจำใจ ตลอดระยะเวลา 3 ปี ผมกระวนกระวายใจอยากเปลี่ยนทิศทางของชีวิตตลอดเวลา กระทั่งผมได้ออกฝึกสอน ความคิดเดิมได้สลายไป เดี่ยวนี้ยอมรับได้ว่า "เป็นครูดีที่สุด" เพราะเป็นผู้ให้โดยไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ และสอนเด็กเล็กดีกว่าสอนผู้ใหญ่" (22 พ.ย.34)

ในหมู่บ้านที่หนูอยู่นั้น เนื้อที่สำหรับการทำงานจะน้อยเพราะทางการปฏิรูปที่ดิน ดังนั้นคนมีเงินในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการและครู แม้ไม่ได้ทำงานก็มีเงินเดือนใช้"

(12 พ.ย. 34)

นอกจากนั้นชาวบ้านและผู้ปกครองมีทัศนะว่า "คำว่า ครู ในทัศนะของคนเขมร หนูรู้สึกว่าเขาขย่งมาก เวลาไปไหนมาไหนก็จะได้รับการยกย่อง เวลาชาวบ้านมีปัญหาต่าง ๆ ก็จะมาถามครู ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ลูกจะแต่งงาน การขายข้าว การซื้อที่ดิน ฯลฯ เขาถือว่าครูคือผู้รอบรู้ และหนูว่าเขาชื่นชอบและบูชาอาชีพครูมาก ตัวอย่างที่ชัดคือตอนสมัยเด็ก เพื่อนบ้านคนหนึ่งกลับจากโรงเรียนเย็นและค้ำกว่าปกติ พ่อแม่ถามเหตุผลหากได้คำตอบว่า ครูใช้งาน พ่อแม่จะดีใจไม่ว่าอะไร แต่ถ้าบอกทำอย่างอื่นก็จะถูกดุทันที"

(11 ต.ค. 34)

"ฉันมีลูกสาวคนเดียว แม้เป็นลูกเลี้ยงแต่ก็นิสัยดี ตอนเรียนอยู่ชั้นประถม ครูทั้งหลายชอบและเอ็นดูมาก ครูจะเรียกไปใช้งานเสมอเพราะครูชอบเขา" (เขียน บานจันทร์: 19 ม.ค. 35)

"ตอนเล็ก ๆ เป็นเด็กรู้สึกอยากเป็นครู รู้สึกว่าทำงานสบาย ได้แต่งตัวสวย ๆ คิดว่าเป็นอาชีพที่ดีกว่าทำนาแบบที่พ่อแม่ทำ" (12 พ.ย. 34)

ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่สำคัญในการตอกย้าค่านิยมบางประการ

ปัจจัยภายในวิทยาลัยครูที่สำคัญ อันได้แก่ อาคารสถานที่และบรรยากาศ อาจารย์ผู้สอน งานกิจการนักศึกษา หอพักวิทยาลัยครูสุรินทร์ และสภาพการเรียนการสอนในชั้น จะเห็นว่าปัจจัยในวิทยาลัยครูสุรินทร์ตอกย้าค่านิยมของนักศึกษาเพียง 10 ค่านิยม ใน 22 ค่านิยมมีรายละเอียดดังนี้

1. การพึ่งตนเอง มีปัจจัยภายในบางประการที่ตอกย้าค่านิยมนี้ให้คงทน เช่น ปัจจัยอาคารสถานที่และบรรยากาศในวิทยาลัย (พบว่าอาคารเรียนแต่ละหลังอยู่ห่างกัน นักศึกษารู้สึกว่าเหว่ บางกิจกรรมต้องทำด้วยตนเอง ต้องช่วยเหลือตนเอง นอกจากนั้นงานและพนักงานไม่เพียงพอในการทำความสะอาดและจัดระบบอาคารและบริเวณ จึงเป็นช่องทางให้นักศึกษาครุมีงานทำมีรายได้ระหว่างเรียน) ปัจจัยด้านผู้สอน (พบว่าผู้สอนมีเวลาให้นักศึกษาน้อยมาก เพราะมีภาระกิจด้านงานส่งเสริมจัดการและธุรการของวิทยาลัย มักจะนิยมสอนด้วยวิธีมอบหมายงานให้ทำ เช่น ทำเอกสารประกอบการเรียนเองทุกหน่วยออกข้อสอบเอง เป็นต้น) ปัจจัยด้านงานกิจการนักศึกษา (ให้ประโยชน์เฉพาะนักศึกษาในหอพัก

ส่วนใหญ่ นักศึกษาเดินเรียนนั้นต้องพึ่งตนเอง ช่วยเหลือตนเอง เช่น ไปรับจ้างขายตัว ภาพยนตร์ เป็นแคชเชียร์ตามโรงแรม เป็นต้น) ปัจจัยด้านหอพัก(การจัดการหอพักเพียงเพื่อให้เป็นที่กินนอนของนักศึกษาเท่านั้น จึงจำเป็นต้องจ้างนักศึกษาทำความสะอาด จัดระบบการดำเนินงาน พัฒนาบริเวณ และรักษาความปลอดภัย เป็นต้น) ปัจจัยด้านชั้นเรียน (ปรากฏว่าอาจารย์มักติดธุระกิจโดยไม่แจ้งล่วงหน้า นักศึกษาทุกหมู่เรียนจึงตั้งเกณฑ์ว่า "หากเข้าห้องสอนช้าเกิน 15 นาที ก็จะสลายตัว" จึงเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาบางคนต้องอ่านเอกสารตำราเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตน)

2. ความกตัญญู พบว่าปัจจัยที่มีส่วนตอกย้ำค่านิยมของนักศึกษาได้แก่

ผู้สอน (ด้วยความที่ไม่มีเวลาเตรียมการสอนจึงเรียกนักศึกษาบางคนที่มาอาสางานให้ช่วยจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เสมือนผู้ช่วยวิจัยและ/หรือผู้ช่วยสอน ซึ่งมีค่าตอบแทนจากโครงการพัฒนาอาจารย์ให้ จึงมักเห็นภาพความสัมพันธ์ที่เป็นคู่ ๆ ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ในรูปของการอุปการะเกื้อกูลกัน) งานกิจการนักศึกษาที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมนี้ได้แก่ การจัดงานพิธีไหว้ครู นักศึกษาบางคนบอกว่าซาบซึ้งมากแล้วว่า "พอหนูได้ยินเพลงแม่พิมพ์ของชาติ แล้วน้ำตาไหลทันทีที่ทราบซึ่งมาก ประทับใจที่อาจารย์ทุกท่านต่างก็ร้องพร้อมในหอประชุม ในวันไหว้ครู" (19 พ.ย. 34) ส่วนปัจจัยด้านหอพักแม้จะขาดกิจกรรมที่ตอกย้ำค่านิยมนี้บ้าง แต่การปล่อยให้ให้นักศึกษาได้กลับบ้านทุกวันเสาร์-อาทิตย์เพื่อช่วยพ่อแม่ทำนาก็ถือว่าเป็นการส่งเสริมค่านิยมความกตัญญูได้เช่นกัน แต่ก็มีบางปัจจัยที่บั่นทอนค่านิยมนี้ อันได้แก่ ด้านการสอนในชั้น ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการสอนตำรามากกว่าชีวิต ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและผู้สอนห่างไกลไป ขณะเดียวกันความที่อาคารต่าง ๆ อยู่ห่างไกลกันและนักศึกษาก็อยู่ในสภาพต้องเดินเรียนข้ามคณะวิชา อันเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา และอาจารย์ยิ่งห่างเหินมากขึ้น ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมที่สื่อถึงความกตัญญูจึงไม่ชัดเจนที่จะเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาได้

3. การเชื่อฟังและยอมรับ

มีปัจจัยที่ตอกย้ำสนับสนุนให้นักศึกษาเห็นประโยชน์ของการเชื่อฟังและยอมรับคนอื่น ได้แก่ ความห่างไกล และเงียบสงบของอาคารและบริเวณทำให้นักศึกษาขาดความอบอุ่น และมักจะพูดว่า "เชื่อฟังผู้ใหญ่ได้ปลอดภัยดี" ปัจจัยด้านผู้สอนก็เอื้อในส่วนนี้ กล่าวคือความที่มีเวลาน้อย รีบสอนรีบจบ และกดดันต่อการป้อนเนื้อหา ใช้คะแนนบังคับให้การบ้านหรือรายงานของนักศึกษาต้องเสร็จ นักศึกษาจึงเชื่อคำพูดคำอธิบายของอาจารย์ เพราะเห็นประโยชน์ในการสอบ การเรียนการสอนใน

ชั้นเรียนก็ เช่นกันผู้สอน ใช้ระบบการเช็คชื่อการส่งงานอย่างเคร่งครัด กำหนดให้ทำรายงานตามแบบเพื่อตรวจง่าย ส่วนปัจจัยห้องพักซึ่งขาดการกำหนดดูแลตามหลักวิชาการอุดมศึกษาทำให้นักศึกษาห้องพักทำตัวเหมือนผู้เช่าอาศัย ขาดสำนึกที่จะเชื่อถือเกณฑ์ต่าง ๆ ของห้องพัก ซึ่งน่าจะกล่าวได้ว่ากิจกรรมภายในห้องพักบั่นทอนค่านิยมการเชื่อฟังและยอมรับด้วย ปรากฏว่า "นักศึกษาหญิงปีนรั้วหนีเที่ยวตอนกลางคืนกันบ่อย ๆ" (19 น.ย. 34)

4. ความสุภาพอ่อนน้อม ปัจจัยที่ตอกย้ำค่านิยมนี้ได้แก่ งานกิจการนักศึกษา เพราะเห็น ได้จากการจัดกิจกรรมฝึกสมาธิในห้องพัก ฝึกอบรมมารยาท ฯลฯ และพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่บั่นทอนค่านิยมนี้ เช่น ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ซึ่งทำให้บรรยากาศภายในวิทยาลัยเจียบเหงา มีการประชุมของผู้คนน้อย อาคารแต่ละจุดห่างไกลกัน กระทั่งนักศึกษาหรืออาจารย์แต่งกายไม่เรียบร้อยก็สามารถหลบผู้คนมาทำงานได้ โดยไม่มีใครเห็น จึงพบว่านักศึกษาครูส่วนใหญ่แต่งกายไม่เรียบร้อย ชั่วโมงที่ว่างจากการเรียนก็แต่งตัวตามสบาย ปัจจัยด้านผู้สอนก็มีปัญหาสำหรับค่านิยมนี้ กล่าวคือนักศึกษามีโอกาสสนิทสนมกับอาจารย์น้อย จึง ไม่มีผู้คอยขัดเกลาหรือส่งเสริมให้พฤติกรรมสุภาพและอ่อนน้อม อีกทั้งปัจจัยสภาพการเรียนการสอน ในชั้นก็มีบรรยากาศคล่องจองกันทั้งวิทยาลัย กล่าวคืออาจารย์ให้ความสำคัญแก่ตนเองน้อย เข้าสอนแต่เนื้อหา หลังบ่าย 3 โมงก็จะหายหน้าไปหมด เพราะต้องไปรับลูกและกลับบ้านเพื่อภาระครอบครัว พอถึงวันเสาร์-อาทิตย์ก็ยุ่งหาตัวยาก เพราะต้องสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้งศูนย์สุรินทร์และศูนย์ศรีสะเกษ นอกจากนี้ปัจจัยห้องพักก็ยั้งบั่นทอนค่านิยม เพราะนักศึกษาขาดการดูแลและขัดเกลา เพราะไม่มีอาจารย์แม่บ้าน แต่กรณีที่นักศึกษาครูจัดอันดับค่านิยมนี้ได้ค่อนข้างสูงนั้น คงเป็นเพราะวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาครูอาศัยอยู่หอพักเดียวกัน บรรทัดฐานที่เกิดจากกลุ่มเพื่อนที่มีจิตสำนึกการเป็นครูเช่นเดียวกัน จึงเป็นเกณฑ์ให้นักศึกษาตระหนักในการวางตัวสุภาพและอ่อนน้อมกว่านักศึกษาในวิทยาลัยครูสาขาวิชาการอื่น

5. ความรักถิ่น พบว่ามีปัจจัยหลายประการมีส่วนส่งเสริมค่านิยมนี้ได้แก่ ปัจจัยอาคารสถานที่ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากชุมชน มีรถเมลล์ผ่าน ช่วงวันเสาร์และอาทิตย์นักศึกษาสามารถเดินทางกลับบ้านได้อย่างสะดวก คนท้องถิ่นเข้ามาประกอบการ เช่น รับจ้างนิมฟ์และถ่ายเอกสารขายอาหาร และที่สำคัญคือคนคับคั่ง ในช่วงเสาร์-อาทิตย์เพราะมีทั้งผู้มาเรียนและรถรับส่งผู้มาเรียนโครงการ กศ.บป. เป็นต้น ปัจจัยผู้สอนช่วยส่งเสริมค่านิยมนี้เช่นกันเพราะครูอาจารย์นิยมฝึกให้นักศึกษาเก็บข้อมูลท้องถิ่นของนักศึกษาในหมู่บ้าน เป็นต้น

ปัจจัยด้านหอพักพบว่าการให้อิสระในการประกอบอาหารเอง การมีโรงครัวให้ ทำให้เกิดการร่วมกลุ่มรับประทานอาหารในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนได้สะดวก นอกจากนี้สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน พบว่าส่งเสริมค่านิยมนี้เพราะผู้สอนมักให้นักศึกษาออกมารายงานหน้าชั้นในเรื่องราวที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ยกตัวอย่างเรื่องราวใกล้ตัวมากเกินไปจนบางครั้งมีผู้วิจารณ์ว่า "นักศึกษาครูไม่ทันต่อข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบันนี้เลย เพราะเช็คได้ว่าหลายคนไม่รู้จัก "พฤษภามหิณี" เป็นต้น (30 พ.ค.35)

แต่ก็น่าสังเกตว่างานกิจการนักศึกษาด้านอาสาพัฒนาท้องถิ่นมีน้อย มักเป็นกิจกรรมสากล เช่น งานราตรีม่วงเขียว กู้ตบาชิมเมอร์ เป็นต้น ซึ่งอาจช่วยบั่นทอนค่านิยมความรักถิ่นลงก็เป็นได้

6. ความรับผิดชอบ มีปัจจัยหลายประการที่บั่นทอนค่านิยมนี้ เช่น อาคารเรียนที่สกปรก ห่างไกลกันทำให้มีโอกาสเจอผู้คนน้อยมาก อยากพบใครต้องไปประกาศเสียงตามสาย นักศึกษาจึงขาดแรงจูงใจที่จะรับผิดชอบการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่วนรวม ปัจจัยผู้สอนที่มักส่งเกรดซ้ำ มีเวลาให้นักศึกษาน้อย เข้าสอนไม่ตรงเวลา ปัจจัยงานกิจการนักศึกษาที่ไม่ค่อยเด็ดขาด ไม่ติดตามผลงาน นักศึกษานิยมฝากกิจกรรมกัน เช่น เข้าแถวแทนกัน พัฒนาริเวณแทนกัน เป็นต้น ปัจจัยหอพักซึ่งปล่อยให้ทำกิจกรรมกันตามสบาย ไม่เคร่งครัดในการจัดเวรทำความสะอาด รักษาความปลอดภัย เป็นต้น นอกจากนี้สภาพการเรียนการสอนในชั้นที่มักจะมีมอบหมายให้หัวหน้าทำงานคนเดียว มีกิจกรรมงานที่น้อยมาก เพราะอาจารย์กลัวว่าจะตัดลินเกรตไม่ยุติธรรม สั่งให้ส่งงานเดี่ยว เป็นต้น

7. การใฝ่ความรู้ พบว่ามีปัจจัยตอกย้ำค่านิยมนี้เป็นอย่างมาก ปัจจัยส่วนใหญ่มีลักษณะขจัดขวางจนบั่นทอนการใฝ่ความรู้ของนักศึกษาลง เช่น อาคารเรียน หอสมุด และหอพักอยู่ไกลกัน นักศึกษามักว่า "ซีเกียเจดิน" ดังนั้นการอ่านหนังสือด้วยตนเองมีน้อยมาก ชอบที่จะทำงานตามแบบเพื่อนหรือลอกเพื่อนที่เรียนดี ด้านผู้สอนที่นิยมป้อนเนื้อหา "แจก Sheet แล้วเลิกสอน" เป็นเช่นนั้นแทบทุกชั่วโมง ทำให้นักศึกษายึดเอกสารที่รับแจกเป็นความรู้ที่สำคัญสำหรับท่องจำไปสอบ ง่ายกว่าที่จะศึกษาหาความรู้จากแหล่งอื่น งานกิจการนักศึกษาไม่เอื้อต่อการใฝ่ความรู้ เพราะมักจัดทำกันเองตามประสบการณ์ที่มี ชาติที่ปรึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอื่นเพราะไม่ค่อยมีโอกาสไปทัศนศึกษา (เพราะนโยบายการบริหารของวิทยาลัยไม่สนับสนุน) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน พบว่านักศึกษาเข้านั่งเรียนเพื่อให้เช็คชื่อ ซึ่งอาจจะฟังบ้าง ไม่ฟังบ้างหลับบ้างเพื่อให้ผ่านไปในแต่ละวัน การทำรายงานมักลอกแบบ

ของเพื่อนเป็นต้น

8. ความขยัน ด้วยอาคารและบริเวณค่อนข้างไม่เป็นระเบียบสกปรกเพราะขาดการดูแลที่ทั่วถึง อาจารย์ผู้สอนมอบหมายงานโดยใช้เวลาและคะแนนมาชั่ง ภารกิจของนักศึกษาทำงานกิจการนักศึกษานั้นพบว่า มีกิจกรรมบันเทิงมากกว่ากิจกรรมทางวิชาการและเป็นกิจกรรมที่ปรากฏเฉพาะคนกลุ่มเดียวดำเนินกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องพักที่อยู่กันแออัดไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อส่วนรวมทำให้ความขยันของนักศึกษาลดน้อยลง กิจกรรมหลักในชั้นเรียนคือการ ไปนั่งฟังโน้ต คอยจดตาม อ่านตามเอกสารที่รับแจก และสอบ ฯลฯ กระทั่งนักศึกษายืนยันว่า "ถ้าหนูขยันอ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมนอกหลักสูตรคนเดียว ก็จะถูกตลกไป เพราะคนอื่น ๆ เขาไม่ค่อยสนใจเลย อยู่กันไปวัน ๆ เพื่อความสนุกสนานเท่านั้น" (7 ธ.ค.34)

9. การช่วยเหลือกัน มีปัจจัยหลายประการที่ตอกย้ำค่านิยมนี้ เช่น อาคารสถานที่ทางไกลสายตาของอาจารย์ นักศึกษาสามารถลอรายงานเพื่อนได้สะดวก อาจารย์มีเวลาตรวจงานน้อย มักตรวจไม่ละเอียด นักศึกษาเห็นว่าลอกคนเก่งก็จะเก่งด้วย ถ้าได้เกรดดีงานกิจการนักศึกษาและห้องพักที่ไม่ต้องคิดสร้างสรรค์นัก นักศึกษาก็เลือกทำงานง่าย ๆ ตามแบบของคนเก่ง จึงเสมือนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

10. ความคิดสร้างสรรค์ อาคารเรียนห้องเรียนไม่เอื้อต่อการนั่งคิด เมื่อหมดกิจกรรมการเรียนการสอนห้องจะว่าง สิ่งเกิดเห็นว่าไม่ค่อยมีนักศึกษามานั่งคิดทำงานคนเดียวหรือทำงานเป็นกลุ่มในห้องเรียน โดยลำพังเลย ผู้สอนป้อนความรู้อย่างเดียว ขาดการแนะนำพิเศษอย่างใกล้ชิด งานกิจการนักศึกษามักทำกิจกรรมตามสูตรสำเร็จ โดยความคิดของอาจารย์และกลุ่มนักศึกษาที่มาทำงานในองค์การนักศึกษาเท่านั้น บรรยากาศทางวิชาการในห้องพักมีน้อยกว่าบรรยากาศการบันเทิง แต่ละห้องจะพบแต่เสียงคุยกันเสียงวิทยุ กลิ่นอาหารคลุ้งออกจากห้องนอน ไม่มีมุมใดเงียบสงบพอให้นั่งคิดเพื่อสร้างสรรค์งานทางวิชาการทั้ง ๆ ที่กิจกรรมในชั้นเรียนมีการอภิปรายเสนอความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษอพอสมควร แต่ก็ไม่มีผลต่อการปลูกฝังค่านิยมดังกล่าว

มีข้อสังเกตว่า ค่านิยมบางประการที่มีได้กล่าวถึง เช่น การมีวินัยในตนเอง การให้ และความซื่อสัตย์ เป็นค่านิยมที่นักศึกษามีได้เลือกใช้ร่วมกับ 22 ค่านิยมที่นักศึกษามี แม้จะมีปัจจัยหลายประการที่มีส่วนส่งเสริมและพยายามปลูกฝังให้เป็นค่านิยมแก่นักศึกษาคครู เช่น กฎระเบียบของวิทยาลัย ซึ่งอธิการวิทยาลัยครูสุรินทร์หลายท่านมักจะย้ำถึงการมี

วินัยในตนเอง การให้ และความซื่อสัตย์ นอกจากนี้หลักสูตรวิชาคุณธรรมสำหรับครูที่ผู้สอนบางคนบรรยายให้ความหมายในชั้นเรียนถึงค่านิยมเหล่านี้ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง แต่ปัจจัยดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะนำสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องแก่นักศึกษา นักศึกษาจึงให้ความสำคัญน้อย

โดยสรุปก็คือ วิทยาลัยครูสุรินทร์มีปัจจัยภายในที่มีส่วนปลูกฝังค่านิยมของนักศึกษาครูหลายประการ ปัจจัยหลักที่ผู้วิจัยพบได้แก่ อาคารสถานที่และบรรยากาศ ผู้สอน งานกิจการนักศึกษา หอพัก และกลุ่มเพื่อนนั้น 10 ค่านิยมที่กล่าวถึงข้างต้นอาจถือเป็นค่านิยมจุดหมายปลายทางที่ปัจจัยดังกล่าวมุ่งหวัง ซึ่งนักศึกษานำไปใช้เป็นค่านิยมวิถีปฏิบัติร่วมกับค่านิยมอื่น ๆ ในกลุ่ม 22 ค่านิยมที่นักศึกษามีในบทที่ 4

ค่านิยมและการปลูกฝังค่านิยม

ค่านิยมและการปลูกฝังค่านิยมของนักศึกษาครูกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรมีคุณลักษณะสำคัญที่สอดคล้องตามบทสรุปของ Rokeach (1973) ดังนี้

1. ค่านิยมมีลักษณะยั่งยืนถาวร ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย เพราะนักศึกษาได้ถูกสั่งสอนตามกระบวนการการเรียนรู้ของมนุษย์ตั้งแต่เด็ก ซึ่งแวดล้อมด้วยพ่อแม่ และเครือญาติชาติพันธุ์เดียวกัน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไม่อาจเปลี่ยนแปลงค่านิยมได้มากนัก เพราะนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีชาติพันธุ์ไทยเขมรแท้ มักจะถูกแวดล้อมด้วยเพื่อน ๆ ชาติพันธุ์เดียวกัน สนับสนุนกับครูชาติพันธุ์เดียวกัน เข้าศึกษาในระบบโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านเดินทางไปกลับสะดวก จึงทำให้นักศึกษายังคงรักษาค่านิยมเดิมไว้ได้คงทนเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 17 ปี เช่น ค่านิยมการพึ่งตนเอง ไม่ชอบเอาเปรียบและไม่ยอมเสียเปรียบ ความกตัญญู เป็นต้น

2. ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบความสำคัญ (the relative quality of value) จากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม กล่าวคือเมื่อนักศึกษาโตขึ้นก็พบเห็นว่าในแต่ละสถานการณ์มิได้มีเพียงค่านิยมที่พ่อแม่สอนไว้ แต่มีค่านิยมอื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน และบุคคลจะให้ความสำคัญแก่ค่านิยมดังกล่าวไม่เท่ากัน ซึ่งนักศึกษานำสิ่งที่เรียนรู้จากคำสั่งสอนมาประสานจากสิ่งที่ได้จากการสังเกตการกระทำอันเป็นบรรทัดฐานของคนในสังคมที่ตนอยู่ และจะมีการเลือกค่านิยมเกิดขึ้น โดยไม่รู้ตัว และสามารถจัดลำดับค่านิยมโดยให้

ความสำคัญเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันตามที่ตนรู้สึก เช่น ความอายและถ่อมตน นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) กล่าวว่าเดิมใช้ค่านิยมนี้ในอันดับ 1 และ 2 ครั้งเข้ามาอยู่วิทยาลัยครูก็เลือกใช้ค่านิยมนี้ในอันดับ 5 หรือต่ำกว่า 5 ทำนองเดียวกันกับค่านิยมการตรงต่อเวลา การรักษาสัจจะ การรักถิ่นและผูกพันที่ถิ่น ฯลฯ ซึ่งเดิมถูกจัดอยู่ในลำดับที่ค่อนข้างสูง แต่ในทางกลับกันค่านิยมการพึ่งตนเอง ความยุติธรรม ฯลฯ นั้น เดิมถูกจัดอยู่ในลำดับต่ำกว่าปัจจุบัน

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การตอกย้ำค่านิยมที่มีอยู่เดิมย่อมได้ผลเร็วกว่าการสร้างค่านิยมใหม่ เช่น ค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ นักศึกษามีน้อยมากกระทั่งจัดไว้เป็นลำดับสุดท้าย แม้วิทยาลัยครูสุรินทร์จะสร้างประสบการณ์มากเพียงใด ก็ไม่อาจทำให้ค่านิยมนี้ถูกเลือกเป็นลำดับต้น ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะการสร้างค่านิยมใหม่นอกจากจะใช้เวลาแล้ว ยังต้องตอกย้ำหรือบั่นทอนค่านิยมอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับค่านิยมความคิดสร้างสรรค์ด้วย การปลูกฝังค่านิยมนี้จึงจะได้ผล เช่น จำเป็นต้องสร้างสถานการณ์ที่บั่นทอนค่านิยมความไม่ไว้วางใจ การเชื่อฟัง และยอมรับ ความอายและถ่อมตนลงบ้าง ตอกย้ำค่านิยมความซื่อ การใฝ่ความรู้ ก็จะทำให้การปลูกฝังค่านิยมนี้สัมฤทธิ์ผลเร็วขึ้น

การปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์หรือค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูของนักศึกษาครูโดยวิทยาลัยครูนั้น จำเป็นต้องศึกษาค่านิยมรวมทั้งหมดที่นักศึกษาครูมีเสียก่อน แล้วพิจารณาว่าแต่ละค่านิยมมีค่านิยมใดมาสัมพันธ์ด้วย จากนั้นจึงตอกย้ำค่านิยมที่สัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมเป้าหมาย และบั่นทอนค่านิยมที่สัมพันธ์ทางลบกับค่านิยมเป้าหมาย เช่นกัน

การตอกย้ำหรือบั่นทอนค่านิยม จะต้องดำเนินให้เป็นธรรมชาติ กล่าวคือการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยครูจะต้องมีความต่อเนื่องกับสภาพแวดล้อมในอดีต (หรือสภาพแวดล้อมภายนอกวิทยาลัยครู) ของนักศึกษา (Astin, 1983; McKinley and Dworkin, 1989) เช่นสร้างบรรยากาศภายในหอพักให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกรักและภาคภูมิใจเหมือนสภาพบ้านเรือนของตน มีอาจารย์หอพักปกครองและดูแลเสมือนพ่อแม่และมีการลงแขกทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหอพักเสมือนที่เคยทำในหมู่บ้าน เป็นต้น ในด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษานั้น ควรส่งเสริมให้ใกล้ชิดกันมากกว่านี้ เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เคยใช้ชีวิตโดดเดี่ยว เพราะชีวิตในอดีตนั้นบ้านกับโรงเรียนใกล้ชิดกัน ครูกับผู้ปกครองเสมือนเครือญาติกัน และจากผลการศึกษาคั้งนี้พบว่านักศึกษาชินกับสังคมชนบท แต่สภาพภายในวิทยาลัยครูนั้น ในด้านกายภาพยังคล้ายชนบทอยู่ แต่ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน

ค่อนข้างจะเป็นแบบแผนของสังคมเมือง เป็นเหตุให้นักศึกษาสับสน ว่าแห้ว กระทบต่อการเลือกใช้ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ หรือค่านิยมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู

ค่านิยมที่พึงประสงค์หรือค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครูจะเกิดขึ้นกับนักศึกษาครูได้ในลักษณะค่อนข้างยืดหยุ่นถาวรนั้นมีประเด็นที่วิทยาลัยครูควรตระหนักนอกเหนือจากการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยครูให้มีความเหมาะสมและต่อเนื่องกับสภาพแวดล้อมในอดีตของนักศึกษาครูแล้ว ยังต้องตระหนักที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมแก่นักศึกษา (Shang, 1989) และควรพัฒนาทักษะที่จำเป็น(แบบเข้ม)ให้นักศึกษา (Chickering, 1974) โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู เช่น ความซื่อ การตรงต่อเวลา การริเริ่มงาน เป็นต้น

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย